

بسم الله الرحمن الرحيم

روانشناسی شخصیت

درآمدی بر مکاتب و نظریه‌های شخصیت

از سری کتاب‌های جامع روان‌آموز (درس نامه + تست)

منطبق بر محتوای کلاس‌های جامع روان‌آموز

شامل تست‌های کنکور سال‌های اخیر

سه مرحله آزمون جامع کشوری رایگان

به روز رسانی دائمی در طول سال تحصیلی ۱۴۰۴

مقدمه مؤلف

درس «نظریه‌های شخصیت» یکی از دروس بنیادین و کلیدی برای دانشجویان و داوطلبان کنکور رشته‌های روان‌شناسی و مشاوره در مقطع ارشد و دکتری هر دو وزارت علوم و بهداشت است. برای دستیابی به درصد مطلوب در این درس، تسلط بر حجم گسترده‌ای از مطالب و منابع متعدد ضروری است. این گستردگی محتوا و تعدد منابع مرجع، ما را بر آن داشت تا کتابی جامع تألیف کنیم؛ کتابی که با پوشش کامل منابع اصلی، محتوایی منسجم و طبقه‌بندی‌شده را در اختیار داوطلبان قرار دهد.

بر همین اساس، کتاب جامع شخصیت روان‌آموز تألیف شد تا راه دشوار و پرچالش آمادگی برای کنکور را برای داوطلبان هموارتر کند. در نگارش این اثر، از معتبرترین منابع حوزه روان‌شناسی شخصیت و نظریه‌های آن از جمله کتاب‌های فیست، شولتز، لارسن و باس، پروین و جان، آلن راس، سیاسی، کریمی، گنجی و سایر منابع معتبر فارسی و انگلیسی بهره گرفته‌ایم.

در این کتاب کوشیده‌ایم علاوه بر پوشش کامل مفاهیم پایه و کلیدی، نکات مهم و پرتکرار کنکوری را نیز برجسته کنیم. همچنین با در نظر گرفتن نیاز داوطلبان به مدیریت زمان و انرژی، مطالب را در قالبی فشرده اما مفید و قابل درک ارائه کرده‌ایم.

ساختار کتاب به گونه‌ای طراحی شده است که در پایان هر فصل، خلاصه‌ای جامع از مطالب و مجموعه‌ای از سؤالات منتخب کنکورهای ارشد و دکتری گنجانده شده است. مرور این خلاصه‌ها به شما کمک می‌کند تا ضمن تثبیت نکات کلیدی، چارچوبی منظم و یکپارچه از مطالب را در ذهن خود شکل دهید. همچنین پاسخ‌گویی به سؤالات پایان فصل، شما را با سبک طراحی سؤال در کنکورها و نقاط قوت و ضعف خود آشنا می‌سازد.

در نهایت، امید داریم این کتاب چراغ راهی باشد در مسیر تلاش‌های شما برای موفقیت در کنکور و تحقق اهدافتان. همچنین مشتاقانه پذیرای بازخوردها و نظرات ارزشمند شما هستیم تا با یاری‌تان، در مسیر بهبود و ارتقای این اثر گام برداریم.

با آرزوی موفقیت

زهرا ساعدی، بهار و تابستان ۱۴۰۴

سخن روان‌آموز

علم هم برای خودش سلسله مراتبی دارد؛ مثلاً اولین سطح علم، چارچوب‌های ثابت‌اند؛ مثل پل‌ها و ساختمان‌ها که مطالعه آن کار مهندسان عمران است. در سطح دوم به ساعت‌واره‌ها می‌رسیم، مثل ساعت و موتور خودرو که بر خلاف سطح قبل، حرکت هم می‌کنند. مهندسی مکانیک این موارد را بررسی می‌کند. در سطح سوم، دستگاه‌های برنامه‌پذیر قرار می‌گیرند؛ مثل ترموستات که علاوه بر حرکت کردن، می‌شود به آن برنامه داد. برنامه‌نویسی کامپیوتر و علم مهندسی کنترل، در این سطح است. سطح بعدی سلول است؛ تک‌یاخته زنده‌ای که مستقلاً می‌تواند تولید مثل کند و با محیط ارتباط برقرار کند. دنیایی خیلی پیچیده‌تر از دنیای مهندسی! رشته‌های زیست‌شناسی و ژنتیک در این سطح از علم فعالیت می‌کنند. سطح بعدی گیاه و اندام‌هاست؛ مجموعه‌ای از سلول‌ها که باهم تقسیم وظیفه می‌کنند و هرکدام کاری را به عهده می‌گیرند. رشته‌های پزشکی و گیاه‌شناسی در این سطح مشغول‌اند. سطح بعدی حیوانات هستند و از اینجا آگاهی آغاز می‌شود؛ جاندارانی که آموزش‌پذیراند و از تجربه‌های قبلی خود درس می‌گیرند. روان‌شناسان رفتارگرا و کسانی که حیوانات را آموزش می‌دهند، در این سطح فعالیت می‌کنند. سطح بعدی فهم و تحلیل هیجانات و رفتار انسان خودآگاه است که به لحاظ پیچیدگی فراتر از تمام علوم پزشکی و مهندسی است و در بالاترین سطوح علم قرار می‌گیرد. جایی که شما با شگفتی‌های ذهن انسان روبه‌رو می‌شوید و مسائلی را حل می‌کنید که علوم پزشکی و مهندسی، نه تنها نمی‌توانند راه‌حلی برایشان ارائه دهند، بلکه حتی ابزاری برای پیدا کردن مسئله ندارند. اینجا آغاز دنیای روان‌شناسی است. خوشحالیم که در رؤیای بزرگ اکتشاف این سرزمین شگفت‌انگیز، قدم به قدم همراه شما هستیم!

روایت از زندگی کن

مشاوره بروکا

در کنار منبعی قابل اطمینان برای دریافت پاسخ‌های فوری، اهمیت برخورداری از راهنمایی‌های عمیق یک مشاور دلسوز، چیزی نیست که بشود آن را نادیده گرفت. همراهی که برای هر روز از مسیر پیش‌رویتان نقشه‌ای تسهیل‌کننده ترسیم کند و از پستی و بلندی‌های مسیر، به سان فرصتی برای تقویت مهارت‌های شما بهره گیرد. روان‌آموز برای ایجاد پلی بین داوطلبان کنکور کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی با مشاوران تحصیلی متخصص در حوزه تحصیلات تکمیلی، پلتفرم بروکا را ایجاد کرده است. با استفاده از این سرویس، شما و هر داوطلب دیگری پس از مشاهده رزومه تحصیلی مشاورین بروکا، به سادگی قادرید مشاور مورد نظر خود را انتخاب کرده و به کمک او به تمام سؤالات و دغدغه‌هایی که در مسیر کنکور با آن‌ها مواجه شده‌اید، بپردازید. طرح مشاوره بروکا با ایجاد یک چرخه توانمندسازی و تبدیل داوطلب کنکور به مشاور کنکور، یکی از بزرگترین دست‌آوردهای ما در مجموعه روان‌آموز است. از آنجایی که اغلب مشاورین بروکا از رتبه‌برترهای کنکورهای سال‌های گذشته بوده‌اند، با تمام مسائل موجود در مسیر کنکور ارشد و دکتری آشنایی داشته و در نتیجه داوطلبین، پاسخ تمامی سؤالات خود اعم از انتخاب گرایش مورد علاقه، انتخاب مهم‌ترین منابع، روش مطالعه مخصوص هر درس، تکنیک‌های تست‌زنی، ظرفیت‌های پذیرش و ... را از مشاور خود دریافت می‌کنند و با قدم‌های محکم‌تر و مطمئن‌تری مسیر موفقیت خود را پی‌ریزی کرده و مشابه سالیان گذشته حامل برترین رتبه‌های کنکور خواهند بود.

شاید برای شما هم اتفاق افتاده باشد که وقتی برای اولین بار در مسیر جدیدی قدم گذاشته‌اید، ابهام زیاد و ترس از اشتباه کردن، موجب افول از سرعت و کیفیت مطلوبتان شده باشد یا با انتخاب‌های ناآگاهانه پا به بیراهه گذاشته باشید. اصلاً یک وقت‌هایی کار به جایی می‌کشد که باید یک نفر باشد تا کاملاً مستدل و حساب‌شده بتواند پاسخ سؤالات دور و دیرتان را به درستی و از سر حوصله بدهد. در همین راستا بود که SOS، یکی از پروژه‌های تخصصی روان‌آموز، طراحی و راه‌اندازی شد. اکنون ۴ سال از اولین اجرای آزمایشی آن می‌گذرد و جز محبوب‌ترین و راهگشاترین خدمات ما در بین مخاطبینمان شناخته می‌شود. وجه برتری طرح SOS نسبت به هر مشاوره دیگری دسترسی پذیری آن است. شما داوطلبین در هر زمان و هر شرایطی که نیاز به راهنمایی حرفه‌ای در حیطه‌های متنوع کنکور داشته باشید، می‌توانید از طریق تماس تلفنی یا پرکردن فرم مشخصات در سایت روان‌آموز، به مشاورین طرح SOS متصل شوید.

این مشاورین با تجارب ارزشمند و آموزش‌های آکادمیک در حیطه کنکور روان‌شناسی در مقاطع مختلف، آماده ارائه اطلاعات کامل در حوزه‌های متنوعی از جمله انتخاب منابع، روش‌های برنامه‌ریزی، زمان‌بندی و شیوه ثبت‌نام کنکور و ... هستند. شگفتی این طرح در این است که به صورت کاملاً رایگان در حال اجراست. همچنین در پایان هر جلسه ۱۵ دقیقه‌ای با اعلام میزان رضایت خود از مکالمه، می‌توانید ما را در بهبود روند پاسخ‌دهی، یاری کنید.

کتاب‌های جامع

در مسیر ارتقای دانش آکادمیک، هیچ چیز به اندازه مطالعه مستقیم کتاب‌های مرجع، مؤثر نیست؛ با این حال در سال کنکور اوضاع کمی متفاوت است. شما یا هر داوطلب کنکوری برای مدیریت بهینه زمان و انرژی محدود خود و کسب نتایج مقبول، نیاز به عوامل تسریع‌کننده و تسهیل‌گر دارید. یک نمونه بارز از این عوامل، کتاب‌های جامع کمک آموزشی است که با توجه به نیازهای محتوایی شما برای یادگیری عمیق پاسخ‌دهی به تست کنکور و براساس اصلی‌ترین و مهم‌ترین منابع دست اول نگاشته شده‌اند. تحلیل کامل سؤالات سال‌های گذشته و کاوش خط فکری طراحان تست‌های کنکور، پایه و اساس اصلی گزینش و تألیف محتوای آن‌هاست. این منابع، دست برنده هستند که اگر دقیق و کامل به آن‌ها بپردازید، چه داوطلب کنکور ارشد با کارشناسی مرتبط باشید و چه رشته کارشناسی خود را تغییر داده باشید، می‌توانند نسبت به سطح فعلیتان، دانش شما را چندین پله افزایش دهند. همچنین، ساختار یکپارچه و قاعده‌مند آن‌ها در شیوه ارائه محتوا، از جمله مجهز بودن به نمودارهای شماتیک در ابتدای هر فصل، درس‌نامه‌های مفصل، خلاصه‌های پایان فصل مناسب، پاسخ‌های تشریحی طبقه‌بندی شده، متن روان و پوشش گسترده سؤالات کنکور، از نقاط قوت آن‌هاست. ما در روان‌آموز به سبب اعتقادمان به اصلاح مداوم و به مدد تیم گسترده تولید، هر سال دست به ویرایش‌های صوری و محتوایی بنیادین در محصولات چاپی و الکترونیکمان می‌زنیم تا بتوانیم پیوسته و بلاوقفه استانداردهای منطقی و منحصر به فردی را در حیطه تخصصمان ارائه دهیم.

کتاب‌های مرجع

روی صحبت ما با شماست؛ شمایی که به نحوی یا به دلیلی این کتاب را در دست دارید. اگر داوطلب کنکور هستید، اگر دانشجوی روان‌شناسی یا سایر رشته‌های مرتبطید، اگر در این حیطه از تخصص خوبی برخوردارید و یا صرفاً از طرفداران و علاقمندان این علم عمیق هستید، گشت و گذار در میان کتاب‌های مرجع، برایتان خالی از لطف نخواهد بود. این گلزار، معطر به عطر صفحات طیف گسترده‌ای از کتاب‌هایی است که روان‌آموز با هدف ارتقا سطح کیفی دانش شما و تکمیل سبد خریدتان تدارک دیده است. مجموعه‌ای که بدون تردید کتاب‌های نام‌آشنایی مثل هیلگارد و فیرس تا کتاب‌های گمنام‌تری که چه بسا به راحتی قابل دسترسی نیستند را در بر گرفته است. وجود بیش از سه هزار عنوان کتاب مرجع، در کنار کتاب‌های جامع و تألیفی، آن هم با تخفیفات ویژه، فروشگاه روان‌آموز را به مرجعی ایده‌آل و قابل اطمینان بدل کرده است؛ به نحوی که به راحتی و بدون نیاز به مراجعه به سایت‌ها و فروشگاه‌های مختلف، در کمترین زمان ممکن می‌توانید پاسخ همه نیازهای خود را در روان‌آموز بیابید. علاوه بر تنوع فوق‌العاده، موجودی مثبت تمام کتاب‌های مرجع در انبار روان‌آموز، بسته‌بندی منحصر به فرد، تخفیفات قابل ملاحظه روی جدیدترین چاپ و ویراست کتب، ارسال در سریع‌ترین زمان ممکن و برخورداری از خدمات تیم پشتیبانی نیز از دیگر مزایای تهیه کتاب‌های مرجع از فروشگاه روان‌آموز است.

درصد تطابق

می‌دانید که با مطالعه دقیق و کامل کتاب‌های جامع روان‌آموز، می‌توانید در هر درس، درصد بالایی در آزمون کسب کنید. برای تأیید این سخن، روان‌آموز هر سال با ارائه فایل مستندات دقیق، میزان پوشش‌دهی کتاب‌ها را محاسبه و منتشر می‌کند.

برای دانلود فایل مستندات درصد‌های تطابق، QR code مقابل را اسکن کنید.

به نظر شما هواپیما چند درصد زمان پرواز را در مسیر از پیش تعیین شده حرکت می‌کند؟ صفر درصد! سیستم خلبان خودکار، در هر ثانیه هزاران بار اختلاف موقعیت فعلی هواپیما را با موقعیتی که باید در آن باشد، محاسبه کرده و دستورهای اصلاحی مورد نیاز را صادر می‌کند. رولف دوبلی در کتاب «هنر خوب زندگی کردن» می‌گوید: اصلاح، یک جزء همیشگی در مسیر زندگی است و رمز بقا و ماندگاری محسوب می‌شود.

ما هم در روان‌آموز هر چند تمام تلاشمان را برای ارائه بی‌عیب و نقص تمام کتاب‌ها انجام می‌دهیم اما معتقدیم، اصلاحات و اضافات را نباید دست‌کم گرفت. علاوه بر اینکه هرساله پس از برگزار شدن کنکور، اقدام به جمع‌آوری اطلاعات به‌روز در تمامی درس‌ها مطابق با آخرین تغییرات کتاب‌های مرجع و منبع اصلی و شیوه طراحی تست طراحان کنکور می‌کنیم؛ کاری که کمتر مؤسسه‌ای می‌کند، اما باز هم پس از انتشار، این روند را متوقف نمی‌کنیم. مؤلفین و همکاران روان‌آموز همه‌روزه در حال مطالعه و تفحص در باب مباحث علمی و مشاوره‌ای کنکور هستند تا چنانچه محتوا و مطالب جدیدی به دستمان رسید، آن‌ها را با شما نیز به اشتراک بگذاریم. از آن‌جا که ما خود را در قبال داوطلبین و مخاطبینمان متعهد و مسئول می‌دانیم، این پروسه پیچیده و سخت برایمان شیرین و اثربخش است. ما در طول یک سال تحصیلی از این طریق با تمام افرادی که کتاب‌ها را تهیه کرده‌اند در ارتباط خواهیم بود و در صورت لزوم، محتواهای مکمل از جمله مقالات، مطالب علمی جدید و تست‌های مرتبط را در لینک‌های مربوطه بارگذاری خواهیم کرد. لازم به ذکر است استفاده از محتوای مکمل، فقط در همان سال و ویژه داوطلبانی است که کتب چاپ جدید را تهیه کرده‌اند. اطلاع‌رسانی‌ها در مورد انتشار محتوای جدید از طریق کانال‌های روان‌آموز در شبکه‌های اجتماعی انجام خواهد شد.

کلاس‌های نکته و تست

ماه‌های آخر، غالباً مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین بازه برای شماسه؛ بازه‌ای که نیازمند انتخاب‌ها و تصمیمات صحیح و هوشمندانه است. کلاس‌های نکته و تست این امکان را برایتان فراهم می‌کنند تا با سبک و سیاق سؤالات کنکور خو گرفته و با خط مشی طراحان آشنا شوید. در مقابله کلاس‌های جامع که بیشتر متمرکز بر تدریس کامل نکات مهم منابع اصلی هستند و در کنار آن به تست‌ها هم می‌پردازند، کلاس‌های نکته و تست ماهیتشان حل سؤالات کنکور ده پانزده سال اخیر و مرور نکات مهم مطرح‌شده در این تست‌ها است. وجه تمایز مثبت این کلاس‌ها با مطالعه صرف تست‌های کنکور، رفع اشکال با همراهی مدرسان موفق است که به طور کامل به عناوین درسی مربوطه و سؤالات کنکور مسلط بوده و غالباً خود یکی از رتبه‌برترهای سال‌های گذشته بوده‌اند. همچنین این کلاس‌ها مملو از نکات کلیدی و سؤال خیزی است که در حین پاسخ‌گویی به تست‌ها، بازگو می‌شوند و به این ترتیب، این جلسات نه چندان طولانی، بستری مناسب و اثربخش برای جمع‌بندی، مرور و تثبیت مطالب نیز محسوب می‌گردند.

کلاس‌های جامع

یادگیری به طرق مختلفی اتفاق می‌افتد. بعضی اوقات خواندن یک کتاب و گاهی هم دیدن یک کلاس می‌تواند اثرات ژرفی بر ذهن شما بگذارد و تحقق اهدافتان را ملموس‌تر کند. با مشاهده کلاس‌های جامع روان‌آموز، گوش دادن فعال را خواهید آموخت و با همراهی مدرسینی کاربلد با قدرت بیان و سطح سواد بالا، فهم پیچیده‌ترین مطالب برایتان شیرین خواهد شد. کلاس‌های مجازی جامع که در بستر اینترنت و به صورت آفلاین و ضبط شده در استودیو ارائه شده‌است، به مدت یک‌سال قابلیت مشاهده و تکرار نامحدود دارند و با صرفه‌جویی در وقت شما، انتخاب ارزشمندی در دوران کنکور محسوب می‌شوند. در انتهای هر جلسه از این کلاس‌ها، آزمونک‌هایی برگزار می‌شود که هم به تثبیت مطالب کمک کرده و هم ارزیابی مناسبی از میزان فهم و یادگیری‌تان ارائه می‌نماید. پیش از این گفتیم که به روز بودن، از افتخارات روان‌آموز است؛ در همین راستا به‌روزرسانی‌ها و اصلاحاتی که همه ساله در خصوص کلاس‌های جامع ترتیب داده می‌شوند، برای داوطلبانی که قبلاً اقدام به تهیه کلاس‌ها نموده‌اند نیز اعمال می‌گردد.

برای دیدن نمونه کلاس‌ها، از طریق لینک QR code مقابل اقدام کنید.

فلش کارت‌های نارنگی

دقیقه‌ها، ارزشمندترین دارایی ما هستند و استفادهٔ بهینه از آن‌ها، رمز موفق شدن در هرکاری است اما همهٔ شما زمان‌های بلااستفاده‌ای دارید که در مسیرهای رفت و آمد، فواصل بین ساعات مطالعاتی، انتظار برای شروع کلاس‌ها و یا حتی در پایان شب و پیش از خواب از دست می‌روند. اینجاست که فلش‌کارت‌های نارنگی در هیبت قهرمان‌هایی کوچک ولی کار راه‌انداز، پا به عرصهٔ میدان گذاشته و شما را از حمل کتاب‌های سنگین و قطور، نجات می‌دهند! فلش‌کارت‌های سؤال و پاسخ کوتاه نارنگی، همیشه همراه شما هستند، فرصت‌هایتان را به بهترین شکل احیا کرده و کمک می‌کنند تا مطالبی را که قبلاً مطالعه کرده‌اید، مرور و ارزیابی کنید. فلش‌کارت‌ها برای ایجاد آمادگی در آزمون‌های مختلف سراسری و کلاسی از جمله کنکور و امتحانات دانشگاهی، بسیار مفیدند و مهم‌ترین نکات کتاب‌های مرجع را به صورت دسته‌بندی‌شده، در عناوین درسی مختلف پوشش داده‌اند. اگر از رتبه‌برترها و نارنگی‌خورده‌های قدیمی‌تر روان‌آموز بپرسید، حتماً به شما خواهند گفت که در روزهای سخت و پرچالش پیش از کنکور، لذت خوردن یک پَر نارنگی آب‌دار، خوشمزه و سرشار از ویتامین، با هیچ چیز دیگری قابل قیاس نیست!

کارگاه‌های آموزشی

هر فصل از داستان زندگی، چالش‌های مخصوص به خودش را دارد. حتی اگر شما پیروز میدان قبلی بوده باشید، برای مبارزه در نبرد امروز، باید دوباره تحت تمرینات حرفه‌ای و درست قرار بگیرید تا ورزیده و آماده شوید. این نزدیک‌ترین و ساده‌ترین استعاره برای موفقیت در کنکور است. خیلی از دوستان شما در سالیان گذشته توانسته‌اند با روش‌های منحصربه‌فرد خود، موفق به کسب درصدهای بالا و لمس رویاهای تحصیلی و شغلی‌شان شوند؛ شما هم می‌توانید با پیدا کردن مسیر درست، این جاده را با کمترین خطرات پشت سر بگذارید. اما مسیر درست کدام است؟ روان‌آموز که هدفش همراهی همه‌جانبهٔ داوطلبین کنکور و علاقه‌مندان به روان‌شناسی بوده و هست، برای این مرحله هم تدبیری اندیشیده است. ما سعی کرده‌ایم بستری فراهم کنیم تا در طی سال، با برگزاری کارگاه‌های آموزشی متعدد، با موضوعات مختلف و اساتید متخصص، بتوانیم در ایجاد نگرشی واقع‌بینانه و شناختی درست در هر یک از شما نقشی مثبت ایفا کنیم. درون‌مایهٔ کارگاه‌های آموزشی، غالباً مبتنی بر مباحث مشاوره‌ای از جمله ارائهٔ اطلاعات جامع دربارهٔ کنکور، بررسی و معرفی رشته‌ها و گرایش‌های مختلف، انتخاب بهترین منابع، چگونگی برنامه‌ریزی و مطالعه متناسب با سبک‌های یادگیری، مدیریت فردی و ... است. دغدغه‌هایی که هر یک از شما در برهه‌های زمانی گوناگون با آن‌ها مواجه هستید، در کارگاه‌های آموزشی روان‌آموز، مورد کالبدشکافی قرار گرفته و سعی می‌شود تا درست‌ترین روش مدیریت این موارد آموزش داده شود. برای اطلاع از زمان برگزاری و شرکت در کارگاه‌های روان‌آموز، از جمله کارگاه بیس‌کمپ کارشناسی ارشد و دکتری روان‌شناسی، حتماً سایت و شبکه‌های اجتماعی ما را دنبال کنید.

خلاصه‌های الکترونیک

روان‌آموز برای شمایی که تمایل به آشنایی و مطالعه کتاب‌های مرجع روان‌شناسی به زبان اصلی دارید اما زمان یا دانش کافی برای مطالعه آن‌ها را ندارید، اقدام به تهیه فایل‌های خلاصه الکترونیک با نام «منشورهای روان‌آموز»، نموده است. کتاب‌های سنگینی که غالباً بیش از هزار صفحه حجم داشته و مطالعه آن‌ها در عمل، بالاخص در کشاکش کنکور، اگر غیرممکن نباشد، بسیار دشوار است. تیم ترجمه روان‌آموز، متشکل از مترجمین حرفه‌ای در کنار متخصصین علم روان‌شناسی، به تدوین و تهیه این فایل‌ها مشغول‌اند. فایل‌های الکترونیک روان‌آموز، در کامل‌ترین و در عین حال خلاصه‌ترین شکل و با بیانی رسا و روان، نگاشته شده‌اند و می‌توانند جایگزین مناسب کتاب‌های مرجع برای داوطلبینی باشند که فرصت مطالعه همه منابع را ندارند. علاوه بر این طی چندین سال اخیر، شاهد این بوده‌ایم که بسیاری از اساتید از سراسر کشور، این خلاصه‌ها را به عنوان منبعی برای واحد درسی دانشگاهی نیز معرفی کرده و بازخوردهای بسیار مثبتی داشته‌اند. منشورهای الکترونیک روان‌آموز در عناوین مهم و پرشماری از جمله نظریه‌های شخصیت، روان‌شناسی رشد، آسیب‌شناسی روانی، روان‌شناسی بالینی و ... تألیف شده‌اند. بدین ترتیب شما با صرف کم‌ترین میزان وقت و هزینه، نکات اساسی کتاب‌های مرجع زبان اصلی را تا حد تسلط می‌آموزید. راستی اگر هنوز برای تهیه منشورها مردد هستید باید بگوییم که علاوه بر نمونه‌های کوتاهی که از تمام منشورها در سایتمان موجود است، تا این لحظه دو منشور ارزشمند و پرمخاطب «خلاصه روان‌شناسی رشد و تحول انسان پاپالیا» و «خلاصه روان‌شناسی مرضی تحولی دادستان» هم به صورت کاملاً رایگان، برای استفاده شما عزیزان، در سایت روان‌آموز قرار گرفته است.

آزمون‌های جامع آزمایشی

اگر همراه چندین و چند ساله ما باشید حتماً به خاطر دارید که همیشه بزرگ‌ترین موفقیت‌هایمان را از صمیم قلب با شما شریک شده‌ایم تا طعم شیرین شادی‌ها چند برابر شود. داستان کمپین تستیک هم از همین‌جا آغاز شد. وقتی شما، که مرهون محبت‌های مدامتان هستیم، از اثرات مثبت بی‌اندازه‌ای گفتید که شرکت در آزمون‌های آزمایشی جامع روان‌آموز بر مسیر قبولیتان در کنکور گذاشته بود. این آزمون‌ها پس از تحلیل‌های عمیق، با ارائه تست‌های شبیه‌ساز کاملاً استاندارد و همسو با نگرش طراحان کنکور، فرصت خوبی را فراهم کرد تا داوطلبین سال‌های گذشته، نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کرده و عملکرد خود را محک بزنند. همان‌طور که گفتیم، امسال برای دومین سال با هدف دسترسی‌پذیری طیف گسترده‌ای از داوطلبین کنکور از سراسر کشور به این خدمت ویژه و کسب نتایج دلخواه، شرکت در سه مرحله آزمون آزمایشی جامع برای تمام مخاطبین کتب روان‌آموز رایگان شد. با فراهم کردن این بستر و عملیاتی شدن این کمپین مبتنی بر تست‌زنی صحیح برای آمادگی در کنکور ۱۴۰۵، آزمون‌های آزمایشی با جامعه آماری بی‌سابقه‌ای خواهیم داشت که نتایج آن تا حدود بسیار زیادی به واقعیت نزدیک بوده و پیش‌بینی نسبتاً دقیقی از وضعیت هر داوطلب در بین سایرین به دست می‌دهد. این سوپرایز ویژه، هدیه‌ای است از جانب روان‌آموز تا به سان همیشه که همراهی مشتاقانه‌اش را ثابت کرده، باز هم به شما یادآور شود که در این مسیر چیزهای بسیار مهم‌تری از مسائل مادی وجود دارد که تا بتوانیم و دستانمان برسد در سبب اخلاص تقدیمتان خواهیم کرد. به یاد داشته باشید که آزمون‌های آزمایشی، معیاری برای کیفیت مطالعه در سال کنکور هستند. با شرکت در آزمون‌های آزمایشی روان‌آموز، تجربه فضای جلسه کنکور را خواهید داشت و زمان‌بندی صحیح را نیز می‌آموزید. این آزمون‌ها به صورت مجازی و آنلاین برگزار می‌شوند و یکی از برجسته‌ترین مزیت‌هایشان، دفترچه‌های پاسخ تشریحی است که پس از هر آزمون در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌گیرد. گنج‌نامه‌ای که تمام نکات مهم و کلیدی مباحث کنکوری را در بر گرفته و در جمع‌بندی و مرورهای آخر بسیار ثمربخش است. برای فعال کردن کوپن شرکت در آزمونتان، کافی است پس از ورود به لینک زیر، کد یکبار مصرف درج شده در صفحه شانزدهم کتاب را وارد کرده و فرم اطلاعات فردی را تکمیل کنید؛ سپس منتظر اطلاع‌رسانی‌های بعدی ما در بازه زمانی یک هفته پیش از هر آزمون باشید.

مرجع آموزش روانشناسی

کمپین مسئولیت اجتماع

تستیک

پوستره‌های آموزشی

برداشتن گام‌های نو و گشودن مسیرهای بن‌بست، از چالش‌های موردعلاقه تیم روان‌آموز بوده و هست. ما همواره و پیوسته با اشتیاقی وصف‌ناشدنی در پی درنوردیدن قله‌های مرتفع پیش‌روییم و در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نخواهیم کرد. پوستره‌های آموزشی نیز، نمونه‌ای موفق از ابتکاری مدرن برای شما مخاطب سخت‌پسند امروزی است که علاوه بر کاربردهای فزاینده در یادگیری و بازآوری دانش عمیق روان‌شناسی، از منظر زیبایی‌شناسانه نیز تجلیگر خلاقیت و ذوق مصرف‌کنندگان است. به جرئت می‌توان گفت این اولین باری است که در سطح کنکور کارشناسی ارشد و دکتری روان‌شناسی چنین ایده‌ای اجرایی می‌شود. در برشمردن ویژگی‌های برجسته این محصولات می‌توان به تسهیل مرور و تکرار مداوم، تثبیت فرآیند یادگیری، جمع‌بندی دقیق و جزیه‌جز، حداکثر استفاده از حافظه تصویری، دسته‌بندی‌های ساده و قابل فهم، متمرکز بر نکات مهم کنکوری و قیمت به‌صرفه و کیفیت مناسبشان اشاره کرد. خالی از لطف نیست اگر دیوار اتاق هر روان‌شناسی خواننده‌ای مزین به این مفاهیم کلیدی و پرتکرار باشد.

برای مشاهده و سفارش این محصولات، QR code مقابل را اسکن کنید.

استیکرهای اختصاصی

در سال کنکور که همه شما نه تنها تحت فشار مطالعاتی زیاد هستید، بلکه فشار روانی سنگینی را هم متحمل می‌شوید و بازه‌ای بسیار حساس و سرنوشت‌ساز را پیش رو دارید، آنچه از اهمیت حیاتی برخوردار است، حفظ روحیه از طریق تقویت انگیزه است. روان‌آموز با طراحی استیکرهای اختصاصی با محوریت روان‌شناسی، در شمایی جذاب و فانتزی و باکیفیت متریال بالا در تلاش برای رفع این نیاز برآمده است. این استیکرها در طرح‌ها و رنگ‌های متنوعی عرضه شده‌اند و به راحتی قابل نصب در صفحات کتاب، پشت گوشی، میز مطالعه و ... هستند. پوسته چرمی، خاصیت ضد آب و ضد خش، دوام بالا و جذابیت بصری این رده از محصولات، محرک خوبی برای انگیزه و تلاشتان خواهد بود. علاوه بر این استیکرهای روان‌آموز می‌توانند انتخاب بسیار خوب و خوشحال‌کننده‌ای برای هدیه دادن به دوستان روان‌شناسان نیز باشند.

ستاره‌های روان آموز

نام و نام خانوادگی	رتبه کشوری در گرایش	سال	نام و نام خانوادگی	رتبه کشوری در گرایش	سال
پارسا کفشچی	۱ بالینی - ۱ بهداشت روان - ۱ سلامت	۱۴۳	مهتاب شریفه	۱۸ بالینی - ۴۹ عمومی	۱۴۱
حدیثه حسینی	۱ بالینی - ۲ روان سنجی - ۱۱ عمومی - ۲۲ کودکان	۱۴۳	هدی ملاحسینی	۱۸ تربیتی	۱۴۲
زهره قاسمی	۱ بالینی - ۲ عمومی - ۵ کودکان - ۸ روان سنجی - ۲۳ تربیتی	۱۴۱	نیکناز اتحاد	۱۸ کودکان - ۳۷ عمومی	۱۴۲
فانزه قدیمی	۱ بالینی	۱۳۹۸	آرزو رنجبر مقدم	۱۹ بالینی کودک - ۲۱ بالینی - ۲۹ سلامت	۱۳۹۹
نیما فریدنی	۱ تربیتی - ۴۷ کودکان	۱۳۹۹	مجتبی احمدیان	۱۹ بالینی - ۲۳ روان سنجی - ۲۷ عمومی - ۴۶ کودکان	۱۴۲
مرضیه رحیمی	۱ کودکان - ۱۸ روان سنجی - ۲۱ تربیتی	۱۴۲	فاطمه عموزاده	۱۹ بالینی	۱۴۰۰
زهره حسینی	۲ بالینی - ۲ بالینی کودک - ۲ بهداشت روان - ۲ سلامت	۱۴۳	زینب جعفری	۱۹ روان سنجی - ۳۰ عمومی - ۴۸ کودکان	۱۴۲
مهرناز یوسفی	۲ بالینی - ۶ عمومی - ۱۵ کودکان - ۲۲ روان سنجی	۱۴۱	مهسا کشاورز	۲۰ بالینی	۱۴۰۰
مهسا محمدی	۲ عمومی - ۹ بالینی	۱۳۹۹	محدثه غفاری	۲۰ عمومی - ۲۸ کودکان - ۳۷ روان سنجی - ۴۸ بالینی	۱۴۳
معصومه حسینی عبد	۲ تربیتی - ۲۵ کودکان	۱۴۲	نازنین سلیمی	۲۰ عمومی - ۳۲ کودکان - ۴۸ بالینی	۱۴۲
پارسا کفشچی	۳ بالینی - ۳۷ عمومی - ۴۷ روان سنجی	۱۴۳	حاجیه قمی	۲۰ کودکان - ۲۸ عمومی	۱۴۲
فریبا میری	۳ بالینی - ۱۰ عمومی - ۳۹ کودکان	۱۳۹۸	علیرضا باغبان	۲۰ روان سنجی	۱۴۱
آرین عمرانی	۳ عمومی - ۵ بالینی - ۱۴ روان سنجی - ۴۰ کودکان	۱۴۳	حاجیه پورقوام	۲۲ بالینی - ۲۶ عمومی	۱۴۲
سحر ابراهیمی فرد	۳ روان سنجی - ۲۵ کودکان	۱۴۳	سپهر سلیمیان	۲۳ عمومی - ۳۷ روان سنجی - ۴۶ بالینی	۱۴۲
نجمه نوری	۳ روان سنجی	۱۴۰۰	کیما ابراهیمی	۲۴ عمومی	۱۴۲
مجتبی حدائق	۴ بالینی - ۸ عمومی - ۱۲ روان سنجی - ۲۳ کودکان - ۳۰ تربیتی	۱۴۱	رحانه قائم مقامی	۲۵ بالینی	۱۴۲
امیرحسین ارفع رحیمیان	۴ عمومی - ۶ بالینی - ۱۰ روان سنجی - ۱۳ کودکان	۱۳۹۹	سیمنا قاسمی	۲۵ عمومی	۱۴۳
فاطمه جمالی نوروزآبادی	۴ عمومی - ۵ روان سنجی - ۶ کودکان - ۱۰ بالینی - ۳۲ تربیتی	۱۴۳	علی جعفری	۲۶ تربیتی	۱۴۳
مهدیه ابوطالبی	۴ تربیتی	۱۴۳	ویدا کوهپیمای	۲۷ بالینی - ۲۸ بالینی کودک - ۳۱ بهداشت روان	۱۴۱
سارا صابری	۴ کودکان - ۸ عمومی - ۱۲ بالینی - ۱۲ روان سنجی	۱۴۰۰	علی جولایی	۲۷ عمومی - ۲۶ کودکان - ۴۰ روان سنجی	۱۴۰۰
فاطمه بهبودی	۴ کودکان - ۱۱ روان سنجی	۱۳۹۹	نیکو صیوری	۲۷ تربیتی	۱۴۱
زینب صالح زاده	۵ بالینی کودک - ۵ سلامت - ۷ بالینی - ۱۵ بهداشت روان	۱۴۲	رحانه گل گوشت	۲۸ بالینی - ۲۸ عمومی - ۳۴ کودکان - ۴۸ روان سنجی	۱۴۱
فاطمه شاکری	۵ بهداشت روان - ۹ سلامت - ۱۲ بالینی - ۱۸ بالینی کودک	۱۴۲	نسا نهانی	۲۸ عمومی - ۵۰ بالینی	۱۴۳
فرزانه قیومی	۵ بالینی - ۳۲ عمومی - ۳۸ روان سنجی	۱۴۱	عالیه مرادی	۲۸ عمومی	۱۴۰۰
محمدعلی حائری	۵ بالینی - ۴۰ عمومی	۱۴۰۰	روشان موسوی	۲۸ روان سنجی - ۳۵ بالینی - ۳۶ عمومی	۱۴۳
رویا نجارباشی	۵ عمومی - ۸ روان سنجی - ۳۱ کودکان - ۴۶ تربیتی	۱۴۳	زهره قیومی محمدی	۲۹ تربیتی	۱۴۲
علی سلیمی	۵ عمومی - ۱۲ بالینی - ۳۱ کودکان - ۳۴ روان سنجی	۱۴۱	فاطمه رجایی	۳۱ بالینی	۱۴۱
علیرضا محمودی	۵ عمومی - ۹ روان سنجی - ۱۱ کودکان - ۱۶ بالینی - ۲۵ تربیتی	۱۴۰۰	ملیکا بهرامی	۳۱ بالینی	۱۳۹۹
زهره آقا جانی	۵ کودکان - ۳۲ عمومی - ۳۵ بالینی	۱۳۹۹	شیوا عباس زاده	۳۱ عمومی - ۴۷ بالینی	۱۴۱
زهره قاسمی	۶ بهداشت روان - ۱۰ سلامت - ۱۶ بالینی - ۱۶ بالینی کودک	۱۴۱	مهدی میرویان	۳۲ بهداشت روان - ۳۶ سلامت - ۵۰ بالینی	۱۴۰۰
انوشا ناصرطاهری	۶ عمومی - ۷ بالینی - ۸ روان سنجی - ۱۰ کودکان - ۲۷ تربیتی	۱۴۰۰	نقیسه طاهرینا	۳۲ عمومی - ۲۹ بالینی	۱۴۳
نیما ربیعی	۶ عمومی - ۲۸ روان سنجی	۱۴۲	مریم علوی	۳۲ عمومی	۱۴۲
علیرضا باغبان	۷ بهداشت روان - ۱۸ سلامت - ۳۴ بالینی - ۳۴ بالینی کودک	۱۴۱	فاطمه شاکری	۳۳ عمومی	۱۴۲
امیرمهدی امرانی	۷ بهداشت روان - ۲۳ سلامت	۱۴۱	زهره سیدمیری	۳۴ عمومی - ۳۷ بالینی	۱۴۲
ساینا فتح الله زاده	۷ سلامت - ۸ بهداشت روان - ۱۰ بالینی - ۱۰ بالینی کودک	۱۳۹۹	فاطمه مشکوری	۳۴ عمومی	۱۴۲
علیرضا رازع	۷ عمومی - ۱۱ بالینی - ۱۷ روان سنجی - ۲۳ کودکان	۱۴۲	نگار موسیوند	۳۴ روان سنجی - ۴۳ عمومی - ۴۶ بالینی	۱۴۲
سارا جلوداری	۷ عمومی - ۱۵ کودکان - ۲۳ روان سنجی - ۴۴ بالینی	۱۴۰۰	پریسا کیاد	۳۵ کودکان - ۴۲ روان سنجی	۱۴۱
مرضیه زمانی	۷ تربیتی	۱۴۱	سیده کاربان	۳۷ بالینی	۱۴۰۰
ندا قلی پور	۸ بالینی - ۸ بالینی کودک - ۹ سلامت - ۱۰ بهداشت روان	۱۴۱	حسین اعلا	۳۸ عمومی - ۴۰ بالینی	۱۴۰۰
زینب صالح زاده	۸ بالینی - ۸ عمومی - ۱۴ کودکان - ۱۵ روان سنجی	۱۴۲	محمدتقی صالحی فر	۳۸ تربیتی - ۴۱ عمومی - ۴۹ کودکان	۱۴۳
نجمه نوری	۹ بالینی کودک - ۱۱ بالینی - ۱۵ سلامت - ۲۱ بهداشت روان	۱۴۲	مهدی شایسته پور	۳۸ روان سنجی - ۵۰ کودکان	۱۴۲
زهره احمدی	۹ بالینی - ۳۸ کودکان - ۴۰ عمومی - ۵۴ روان سنجی	۱۴۱	فاطمه کشاورز	۳۹ بالینی	۱۴۲
سعید پایدارفرد	۹ عمومی - ۲۹ روان سنجی - ۳۰ کودکان - ۳۶ بالینی	۱۴۰۰	رحانه نصرتی	۳۹ عمومی	۱۴۲
سینا فخرزاده	۹ کودکان - ۳۵ تربیتی - ۳۸ روان سنجی	۱۴۳	یاسمن کریمی	۳۹ عمومی - ۴۳ روان سنجی - ۵۰ کودکان	۱۴۱
امیرحسین حیدری	۹ روان سنجی - ۱۱ عمومی - ۲۶ بالینی - ۲۹ کودکان - ۴۴ تربیتی	۱۴۲	فاطمه بیری	۳۹ کودکان - ۴۷ عمومی	۱۴۱
فاطمه جمالی	۱۰ بالینی - ۳۵ عمومی	۱۴۲	زهره نجیبی	۳۹ روان سنجی	۱۴۱
پریسا شاه حسینی	۱۰ تربیتی	۱۴۳	فرزانه عبدی	۴۰ بالینی	۱۴۱
مهسا هونجانی	۱۱ بالینی	۱۳۹۸	سمانه مرادی گلریز	۴۰ عمومی - ۴۱ بالینی	۱۴۳
نگین قاسمی	۱۲ بالینی - ۲۲ روان سنجی	۱۴۳	فاطمه جعفری رابانی	۴۱ بالینی	۱۴۲
سپیده سمائی	۱۲ بالینی - ۳۹ عمومی	۱۳۹۹	فاطمه کرمانی	۴۱ بالینی - ۴۲ عمومی	۱۴۱
گلناز حسن زاده	۱۲ عمومی - ۱۲ تربیتی	۱۴۲	سهیل ابوسعدی	۴۰ کودکان	۱۴۱
پریا الفتی	۱۲ عمومی - ۱۴ روان سنجی - ۲۴ بالینی - ۲۷ کودکان - ۳۴ تربیتی	۱۴۱	فاطمه خسروانجام	۴۲ بالینی - ۴۸ عمومی - ۵۰ کودکان	۱۴۰۰
مریم آرین فرد	۱۲ کودکان - ۳۴ بالینی - ۳۹ عمومی - ۴۴ روان سنجی	۱۴۳	علی خدایانه	۴۳ عمومی	۱۴۱
نگین قاسمی	۱۳ بالینی کودک - ۱۵ بالینی - ۱۸ سلامت - ۳۱ بهداشت روان	۱۴۳	ترکس قهرانی	۴۴ بالینی	۱۳۹۹
زهره کریمی فرد	۱۳ بالینی	۱۴۲	شقایق کارگر	۴۴ کودکان	۱۴۳
زینب قاسمی	۱۳ بالینی	۱۳۹۸	شقایق احمدی	۴۴ کودکان - ۴۶ تربیتی	۱۴۲
سینا صبور	۱۳ عمومی - ۲۱ روان سنجی - ۲۶ بالینی - ۳۹ کودکان	۱۴۰۰	فاطمه ایمانی	۴۵ عمومی	۱۴۰۰
فاطمه نیکدار اصل	۱۳ کودکان	۱۴۳	محمد مهدی اکبرزاده	۴۶ بالینی	۱۴۱
سارا الله وردی	۱۴ بالینی - ۲۲ عمومی - ۳۱ روان سنجی - ۴۲ کودکان	۱۳۹۹	مریم میراشه	۴۷ بالینی	۱۴۰۰
محمد رضا عمومی	۱۴ عمومی - ۱۴ روان سنجی - ۲۴ بالینی - ۳۷ کودکان	۱۴۲	سید وحید جاهدی	۴۷ کودکان	۱۴۳
نیما خوش فطرت	۱۵ عمومی - ۱۷ روان سنجی - ۲۳ کودکان - ۳۶ تربیتی - ۳۹ بالینی	۱۴۱	وحید جاهدی	۴۷ کودکان	۱۴۲
رقیه حکیمی	۱۶ تربیتی	۱۴۳	یاسمن امیری	۴۷ روان سنجی	۱۴۲
فاطمه شاه حیدری پور	۱۷ بالینی - ۲۷ روان سنجی - ۴۱ عمومی - ۴۹ کودکان	۱۴۲	کوثر یوسفی	۴۸ بالینی	۱۴۰۰
طلاها سلاجقه	۱۷ بالینی	۱۳۹۹	زهره کارگر	۴۸ تربیتی	۱۴۲
محمد ذاکری نژاد	۱۷ عمومی - ۱۸ بالینی - ۳۳ کودکان - ۳۳ روان سنجی	۱۴۲	زهره نیایش راد	۴۸ تربیتی	۱۴۱
فاطمه اسماعیلی	۱۷ تربیتی	۱۴۲	آیسودا راکتی	۵۰ تربیتی	۱۴۳
نیما خوش فطرت	۱۷ روان سنجی - ۲۳ کودکان - ۳۶ تربیتی - ۳۹ بالینی	۱۴۱			

برای اطلاع از ستاره‌های سال ۱۴۰۴ روان آموز، QR code مقابل را اسکن کنید.
راستی تا به حال از خودتان پرسیده‌اید چرا شما یکی از هزار هزار ستاره ما نباشید؟!

داوطلب وزارت علوم
داوطلب وزارت بهداشت

دوازده

نظرات رتبه برترها

پارسا کفشچی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۳

از کتاب‌های مختلف روان‌آموز مخصوصاً رشد، علم‌النفس و پکیج ایستگاه آخر استفاده کردم که نظم خوبی به ذهنم داد و خیلی بهم کمک کرد. ایستگاه آخر دقیقاً شبیه دفترچه‌های کنکوره و اضطراب کنکور رو کم می‌کنه.

معصومه حسینی عبد - رتبه ۲ کنکور ۱۴۰۲

آزمون‌های آزمایشی روان‌آموز، زمینه خوبی برای رقابت و سنجش آموخته‌هام فراهم کرد و فهمیدم برای بهبود رتبه‌ام باید کدوم منابع رو مطالعه کنم. پکیج ۱۰ سال کنکور روان‌آموز هم فرصت خوبی برای جمع‌بندی در روزهای پایانی بود.

زینب صالح زاده - رتبه ۸ کنکور ۱۴۰۲

هیچ دانشجوی روان‌شناسی نیست که روان‌آموز رو نشناسه. من هم از ابتدا می‌دونستم که روان‌آموز، بهترین کتاب‌ها رو در حوزه کنکور داره و اغلبشون رو داشتم و برام خیلی مفید بود. حتی در کنکور بهداشت هم خیلی کمکم کرد و اونجا هم رتبه ۷ بالینی شدم. روان‌آموز برایم یک راهنما و منبع مطمئن بود و از پیجش حال خوب می‌گرفتم.

محمد احمدوند - رتبه ۱۲ کنکور ۱۴۰۱

خوشبختانه پوشش جامع کتاب‌های روان‌آموز باعث شد که بی‌نیاز از مطالعه منابع اولیه باشم؛ این مسئله به ویژه درباره کتاب آسیب‌شناسی روانی صدق می‌کرد.

مرضیه زمانی - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۱

یک بار در آزمون آزمایشی شرکت کردم که در ترتیب پاسخ‌گویی به دروس خیلی کمکم کرد. فلش‌کارت‌های نارنگی رو داشتم. از کارگاه رشد خانم خجوی هم استفاده کردم. همچنین ممنونم از شون که به سری خدمات آموزشی در سایت روان‌آموز رو رایگان در اختیار داوطلبین قرار می‌دن.

سینا محمدباقری - رتبه ۳ کنکور ۱۴۰۰

با توجه به پراکندگی منابع، حجم گسترده و محدودیت زمانی که داشتم، دنبال یک منبع جامع و در عین حال اقتصادی می‌گشتم و در نهایت کتاب روان‌آموز رو انتخاب کردم و کاملاً راضی بودم.

فاطمه ایمانی - رتبه ۲۵ کنکور ۱۴۰۰

کلاس‌های بالینی و رشد خانم خجوی عبور از چالش رو برام ممکن کرد. بازخورد خوبی هم از یادگیریم می‌گرفتم. رشد سه برابر درصدهام رو نشون می‌داد. تمام مطالب سخت و مبهمی که برام وجود داشت با توضیحات عمیق خانم دکتر به نقطه قوت تبدیل شدن. مؤسسه روان‌آموز با تمام کتاب‌ها و کلاس‌ها و فلش‌کارت‌ها یک مرجع بی‌کم و کاست برای کنکور روان‌شناسیه.

انوشا ناصرطاهری - رتبه ۶ کنکور ۱۴۰۰

مطالعه برای ارشد روان‌شناسی رو از سایت روان‌آموز شروع کردم. رفرنس‌های معرفی شده رو پیدا کردم و خوندم. از کتاب‌های روان‌آموز استفاده کردم و راضی بودم چون پوشش‌دهی خوبی از نکات اصلی داره.

حدیثه حسینی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۳

رشد، بالینی و آسیب روان‌آموز رو خوندم که پوشش خیلی خوبی داره و کافیه. کلاس‌ها هم همین‌طور. روان‌آموز تو سال کنکور یه دلگرمیه.

فائزه جمالی - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۳

روان‌آموز بهترین همراه سال کنکوره. مهم‌ترین ویژگیش هم اینه که آدم رو از خوندن منابع متعدد نجات می‌ده. من فقط کتاب‌های روان‌آموز رو چندین بار خوندم و آزمون رو شرکت کردم. خب نتیجه هم گویاست. نیاز به مطالعه هیچ کتاب دیگه‌ای نیست.

مرضیه رحیمی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۲

با روان‌آموز از طریق خواهرم آشنا شدم که قبل از من کنکور کارشناسی ارشد داده بود. من، هم از کتاب‌ها و هم فلش‌کارت‌های نارنگی استفاده کردم و خیلی بهم کمک کردن. برای جمع‌بندی هم کلاس روان‌شناسی عمومی روان‌آموز برای مرور مطالب، خیلی مفید بود و همشون رو به بچه‌ها پیشنهاد می‌کنم.

علیرضا زارع - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۲

دوستی که منابع رو بهم معرفی کرد، از روان‌آموز به عنوان منبع معتبر و قابل اطمینانی یاد کرد. من هم از کتاب رشد روان‌آموز، کلاس مجازی انگیزش و هیجان و همین‌طور تست‌های تألیفی آسیب و بالینی استفاده کردم که خیلی خوب بود و بهم کمک کرد.

زهرا قاسمی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۱

اصلاً باور نمی‌کردم همون‌طور که در آزمون جامع روان‌آموز رتبه تک‌رقمی شدم، در کنکور واقعی هم همین‌طور بشه. من از کتاب‌ها، کلاس‌ها و فلش‌کارت‌های نارنگی خیلی استفاده کردم و به نظرم واقعاً اثرگذار بود.

مجتبی حدائق - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۱

کلاس‌های رشد و بالینی خانم دکتر خجوی خیلی جامع مباحث رو پوشش می‌دادن و من دو هفته آخر برای دوره و مرور بهشون تکیه کردم و برای شخص من خیلی مفید و کاربردی بودن.

زهرا احمدی - رتبه ۹ کنکور ۱۴۰۱

من از کتاب‌ها و کلاس‌های روان‌آموز استفاده کردم. قطعاً نقش پررنگی در این مسیر داشت و اگر این کتاب‌ها به این خوبی تألیف نمی‌شدند، جمع‌آوری این نکات از کتب مختلف قطعاً کار طاقت‌فرسا و غیرممکنی بود. آزمون جامع مرحله یک رو هم شرکت کردم و در اون آزمون به نظرم سؤال‌های خیلی خوبی طرح شده بود.

سارا صابری - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۰

از همه محصولات روان‌آموز از جمله کلاس رشد و بالینی و کتاب‌ها استفاده کردم. واقعاً ممنونم که در سال کنکور نه مثل مؤسسه‌های کنکوری، بلکه مثل یک دوست واقعی کنارمون بودن.

محمدعلی حائری - رتبه ۵ کنکور ۱۴۰۰

لازم می‌دونم که یک تشکر ویژه از مجموعه روان‌آموز داشته باشم که واقعاً در موفقیت من مؤثر بود و به کنکوری‌های آینده هم کتاب‌ها و جزوات و مخصوصاً فلش‌کارت‌های نارنگی روان‌آموز رو پیشنهاد می‌کنم.

سارا جلوداری - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۰

من خیلی خوشحالم که در مسیر کنکور روان‌آموز رو کنارم داشتم؛ چون تیم کاملیه، چه از نظر منابع درسی و کلاس‌های آنلاین و چه از نظر طرح‌های مشاوره، انتخاب مناسبیه.

اگر مایلید مصاحبه‌های روان‌آموز با رتبه‌های تک‌رقمی را ببینید و از سرگذشت رتبه‌های برتر در سال کنکورشان مطلع شوید، QR code مقابل را اسکن کنید.

منابع

پروین، لارنس؛ جال، الیور (۱۴۰۱). *شخصیت (نظریه و پژوهش)* (ویراست هشتم). ترجمه: محمدجواد جعفری، پروین کدیور. تهران: انتشارات آبیژ.

رایکمن، ریچارد ام (۱۴۰۱). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه: مهرداد فیروزبخت. تهران: انتشارات ارسباران.

شاملو، سعید (۱۴۰۲). *مکتب‌ها و نظریه‌ها در روان‌شناسی شخصیت* (ویراست دوم). تهران: انتشارات رشد.

شولتز، دوان پی؛ شولتز؛ سیدنی الن (۱۴۰۱). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه: یوسف کریمی و همکاران. تهران: انتشارات ارسباران.

گنج، حمزه؛ گنج، مهدی (۱۴۰۰). *نظریه‌های شخصیت*. تهران: انتشارات ارسباران.

فصل ۱/ مقدمه‌ای بر روان‌شناسی شخصیت	۱۷
فصل ۲/ نظریه روان‌کاوی فروید	۳۵
فصل ۳/ نظریه پردازان روابط شیء و روان‌شناسی خود	۶۴
فصل ۴/ روان‌شناسی تحلیلی کارل گوستاو یونگ	۹۳
فصل ۵/ نظریه روان‌کاوی اجتماعی کارن هورنای	۱۱۷
فصل ۶/ نظریه پسا فرویدی اریکسون	۱۳۴
فصل ۷/ نظریه بین فردی هاری استک سالیوان	۱۵۶
فصل ۸/ روان‌شناسی فردنگر آلفرد آدلر	۱۶۸
فصل ۹/ نظریه‌های صفت و عاملی ریموند کتل و هانس آیزنک	۱۸۷
فصل ۱۰/ نظریه تکامل‌نگر	۲۰۶
فصل ۱۱/ نظریه روان‌شناسی فردی گوردون آلپورت	۲۱۶
فصل ۱۲/ رابرت کلوینگر	۲۳۲
فصل ۱۳/ نظریه هیجان‌خواهی ماروین زاکرمن	۲۳۸
فصل ۱۴/ رویکرد رفتاری اسکینر	۲۴۳
فصل ۱۵/ نظریه اجتماعی-شناختی آلبرت بندورا	۲۶۱
فصل ۱۶/ جولیان راتر و والتر میشل	۲۸۰
فصل ۱۷/ نظریه‌های سازه‌های شخصی جورج کلی	۲۹۶
فصل ۱۸/ مباحث شناختی شخصیت	۳۱۰
فصل ۱۹/ روان‌کاوی انسان‌گرا، اریک فروم (دانشمند علوم اجتماعی)	۳۲۵
فصل ۲۰/ رویکرد فردمدار کارل راجرز	۳۴۱
فصل ۲۱/ نظریه کل‌نگر-پویشی آبراهام مزلو	۳۶۴
فصل ۲۲/ روان‌شناسی وجودی، رولو می	۳۷۸
فصل ۲۳/ رویکردهای زیستی - ارگانیک	۳۹۰
فصل ۲۴/ نظریه شخصیت‌شناسی هنری موری	۳۹۷
فصل ۲۵/ رابرت استرنبرگ	۴۰۸
فصل ۲۶/ اختلالات شخصیت	۴۱۳
سؤالات کنکور کارشناسی ارشد مشاوره ۱۴۰۴	۴۲۶

فهرست مطالب

خوشحالیم که روان‌آموز را انتخاب کرده‌اید و در مسیر تبدیل شدن به یک روان‌شناس خبره، فرصت در کنارتان بودن را داریم. تمام تلاش ما این است که همراه بهتری باشیم.

حالا که به انتهای این فهرست رسیده‌اید برای بهبود این همراهی، به همکاریتان نیاز داریم. حتی یک ایده که به نظر خودتان شاید خیلی کوچک بیاید، ممکن است برای ما حسابی راهگشا باشد. در این لینک می‌توانید ایده‌هایتان را با ما به اشتراک بگذارید. یک فرم نظرسنجی هم خواهید دید که پاسخ‌گویی به آن، با جوایز ارزنده‌ای همراه است که پس از کنکور به قید قرعه تقدیم خواهد شد. برای ثبت ایده یا شرکت در نظرسنجی QR code را اسکن کنید.

داستان یک سفر

امید داریم لذت گشت و گذار در دنیای این کتاب به چانتان بنشیند. خوشحال می‌شویم اگر قبل از شروع کتاب، اهداف و رویاهای خود را در این زمینه بنویسید و عکس این صفحه را برای شرکت در کمپین داستان یک سفر و دریافت جوایز ارزنده، برای ما ارسال کنید.

گوین اختصاصی ثبت نام رایگان آزمون های آزمایشی جامع روان آموز

پس از اسکن QR code، نوار زیر را خراشیده و سپس از کد یک بار مصرف مربوطه برای ثبت نام استفاده کنید.

روان‌شناسان درباره‌ی معنی شخصیت با هم اتفاق نظر نداشتند و همین امر سبب شد تا هر روان‌شناس یک تعریف از شخصیت را بیان کند که به طبع آن نظریه‌های منحصربه‌فردی از شخصیت ساخته شده است. به عبارت دیگر نظریه‌پردازان، در مورد **ماهیت انسان** اتفاق نظر ندارند. معمولاً در جهت ارائه‌ی یک تعریف همگانی از شخصیت موانعی وجود دارد مانند پیچیدگی موضوع، اختلاف در دیدگاه و برداشت‌هایی که نظریه‌ها براساس آن پی‌ریزی شده‌اند. ضمن آنکه روان‌شناسی علم نسبتاً جدیدی است و همین عامل به این مسئله دامن می‌زند. اولین نظریه واقعاً مدرن از شخصیت توسط زیگوند فروید براساس مشاهدات بالینی ارائه شد. در واقع، فروید یک نظریه داده‌بنیاد (Grand Theory) را ارائه داد؛ به این معنا که نظریه او تلاش می‌کرد تمام ابعاد شخصیت را برای همه مردم توضیح دهد.

● برخی از تعاریف مهم شخصیت

(۱) پرسونا: شخصیت از واژه لاتین پرسونا گرفته شده است که به نقابی که هنرپیشه‌ها در نمایش به صورت خود می‌زنند، اشاره دارد.
(۲) صفات دائم و منحصربه‌فرد: شخصیت الگوی نسبتاً پایدار صفات، گرایش‌ها یا ویژگی‌هایی است که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد و البته قابل پیش‌بینی و منعطف نیز است.
نکته: صفات به تفاوت‌های فردی در رفتار، ثبات رفتار در طول زمان، و پایداری رفتار در موقعیت‌های مختلف کمک می‌کنند و می‌توانند منحصربه‌فرد یا در برخی گروه‌ها مشترک باشد.

نکته: ویژگی‌ها همان کیفیت‌های بی‌نظیر فرد هستند که خصوصیات هم‌چون خلق‌و‌خو، هیکل و هوش را شامل می‌شوند.

(۳) ویژگی‌های قابل رؤیت: شخصیت جنبه آشکار منش فرد است به گونه‌ای که روی دیگران اثر می‌گذارد.

(۴) ثبات فکری، عاطفی و رفتاری: شخصیت، بیانگر آن دسته از صفات و سازوکارهای روان‌شناختی افراد است که شامل الگوهای نسبتاً باثبات فکری، عاطفی و رفتاری بوده و تا اندازه‌ای به عملکرد افراد دوام می‌بخشد. این صفات و سازوکارهای روان‌شناختی در درون یک فرد، سازمان یافته و نسبتاً پایدارند و تعامل‌ها و سازگاری‌های او را با محیط **درون‌روانی**، فیزیکی و اجتماعی‌اش تحت تأثیر قرار می‌دهند.

صفات، بیانگر ویژگی‌هایی هستند که تفاوت‌ها و شباهت‌های افراد با یکدیگر را روشن می‌کنند؛ برای مثال، آدم‌های آرام شاید هم عصبانی شوند، اما باز هم به‌طور کلی افراد آرامی هستند. بنابراین هر صفت، در واقع گرایش‌های متوسط یک فرد را توصیف می‌کند.

منظور از سازوکارهای روان‌شناختی، فرایند **پردازش اطلاعات** است؛ زیرا به کمک این سازوکارها انتخاب می‌کنیم که به چه چیزی توجه کنیم، چه تصمیماتی اتخاذ کنیم و چه نتایجی بگیریم. اکثر سازوکارهای روان‌شناختی از سه مؤلفه اصلی تشکیل شده‌اند: (۱) درون‌داد که مثال آن می‌شود فکر کردن به قبولی در کنکور؛ (۲) قواعد تصمیم‌گیری، برای مثال منابع را خریداری می‌کنید یا به مؤسسه کنکوری موردنظر را پیدا می‌کنید؛ (۳) برون‌داد که مثال آن قبولی در کنکور است.

تعامل با موقعیت‌ها چهار مؤلفه دارد که عبارت‌اند از: ادراک (طرز نگاه ما به محیط یا تعبیر و تفسیرمان از آن)، انتخاب (شیوه گزینش موقعیت‌هایی که در آن قرار می‌گیریم)، فراخوانی (واکنشی که ما اغلب کاملاً ناخواسته در دیگران بر می‌انگیزانیم) و دست‌کاری (روش‌هایی که ما عمدتاً سعی می‌کنیم بر دیگران تأثیر بگذاریم مثل کسی که بسیار وظیفه‌شناس است و ممکن است اصرار کند که همه باید از قوانین پیروی کنند).

درون‌روانی به معنای «در ذهن» است. همه ما خاطرات، رؤیاها، آرزوها، فانتزی‌ها و مجموعه‌ای از تجربیات خصوصی داریم که هر روز با آن‌ها زندگی می‌کنیم.

(۵) جنبه‌های مختلف: شلدون اعتقاد دارد که شخصیت، سازمان پویای جنبه‌های ادراکی، انفعالی، ادراکی و بدنی فرد آدمی است.

● ضرورت و فایده مطالعه روان‌شناسی شخصیت

مطالعه و شناخت شخصیت هم از جنبه ارضای حس کنجکاوی و میل به حقیقت‌جویی و هم از نظر روابط متقابل اجتماعی و هم از نظر پیشگیری در مورد بروز اختلالات و نابسامانی‌های شخصیتی مورد اهمیت است.

به دنبال ارضای حس کنجکاوی و میل به حقیقت‌جویی فرد به نوعی **خودشناسی** می‌رسد.

به دنبال شناخت روابط متقابل فرد در می‌یابد که نسبت به فردی دیگر چه موضع‌گیری را در پیش گیرد.

● عوامل به وجود آورنده شخصیت

عوامل ایجادکننده شخصیت دو دسته‌اند: عوامل وراثتی که به وجود آورنده ویژگی‌های جسمی هستند و عوامل محیطی که زمینه‌ساز رشد و توسعه جنبه‌های وراثتی و ایجادکننده بسیاری از خصوصیات اکتسابی شخصیت می‌باشند. توجه داشته باشید که در سال‌های اخیر بر اهمیت ژن‌ها تأکید شده است.

روان‌شناسانی که بر هیجان‌های اصلی مثل خشم، غم، شادی، نفرت و ترس تأکید دارند، معتقدند که این هیجان‌ها ذاتی هستند و با اطلاعات رمزگردانی شده در ژن‌ها ارتباط دارند؛ بنابراین، اینکه کودکان، بزرگسالان و میمون‌ها نیز این هیجان‌ها را تجربه می‌کنند، دلیلی است بر سهم مشترک انسان از میراث

تکاملی و ساختار اثری. ژن‌ها در ساختن موارد مشترک و تفاوت‌های افراد نقش مهمی به عهده دارند.

عوامل محیطی و تأثیرات آن موجب شباهت افراد به یکدیگر می‌شود. از عوامل محیطی می‌توان به فرهنگ، طبقه اجتماعی، خانواده (مهم‌ترین عامل) و گروه هم‌سالان اشاره کرد. نقش خانواده در رشد اولیه فرد اهمیت دارد، ولی این ارتباط با هم‌سالان است که در رشد بعدی با اهمیت‌تر است و تأثیر پایداری بر شخصیت فرد می‌گذارد.

هر الگوی رفتاری والدین بر رشد شخصیت کودک اثر می‌گذارد. والدین با سه شیوه تعیین‌کننده بر فرزندان خود اثر می‌گذارند: ۱) با رفتار خود، موقعیتی خلق می‌کنند تا رفتار خاصی از فرزند سر بزند مثل ایجاد ناکامی که سرانجامش پرخاشگری است؛ ۲) سرمشق‌هایی برای همانندسازی کودکانند؛ ۳) به‌طور انتخابی بعضی رفتارها را تشویق می‌کنند.

● فرهنگ و شخصیت

مطالعه فرهنگ و شخصیت اخیراً مورد توجه فزاینده‌ای قرار گرفته است و چندین دلیل مهم نیز وجود دارد که روان‌شناسان شخصیت معتقدند برای کشف شخصیت میان فرهنگ‌ها این مطالعه مفید است؛ یک دلیل کشف این است که آیا مفاهیم شخصیت که در یک فرهنگ متداول هستند مثل فرهنگ آمریکایی، در فرهنگ‌های دیگر هم قابل استفاده هستند. دلیل دوم دانستن این است که آیا فرهنگ‌ها به‌طور متوسط در میزان صفات شخصیتی خاص متفاوت هستند. به‌عنوان مثال، آیا ژاپنی‌ها واقعاً از آمریکایی‌ها صلح‌طلب‌تر هستند یا این فقط یک تصور قالبی است؟ دلیل سوم فهم این است که آیا ساختار عاملیت صفات شخصیت در میان فرهنگ‌ها متفاوت است یا فراگیر و عمومی. به‌عنوان مثال آیا مدل پنج عامل شخصیت کشف‌شده در نمونه‌های آمریکایی، در هلند، آلمان و فیلیپین تکرار می‌شود؟ دلیل چهارم درک این است که آیا ویژگی‌های معین شخصیت، عمومی و معادل با میزان تحلیل شخصیت طبیعی انسان است.

-رویکردهای عمده فرهنگی

بعضی از صفات ممکن است در همه افراد مشترک باشند، اما برخی صفات دیگر تغییرات چشمگیری را نشان می‌دهند. گونه‌های فرهنگی، ویژگی‌های شخصیتی هستند که از گروهی به گروه دیگر متفاوت‌اند. روان‌شناسان، سه رویکرد عمده برای توضیح و کشف شخصیت در بین فرهنگ‌ها ارائه کرده‌اند:

۱) فرهنگ فراخوانده: به‌صورت تفاوت‌های فرهنگی ایجادشده در اثر تغییر شرایط محیطی فعال‌کننده یک مجموعه قابل پیش‌بینی از واکنش‌ها تعریف می‌شود؛ برای مثال فردی که پرخاشگر نیست، اما جامعه وادارش می‌کند حالت پرخاشگری به خود بگیرد.

مفهوم فرهنگ فراخوانده مدلی برای درک و توضیح اختلافات فرهنگی در صفات شخصیت از جمله تشریک مساعی یا تهاجم فراهم می‌سازد. این مدل مبتنی بر این فرضیه است که همه انسان‌ها توانایی‌ها و پتانسیل‌های یکسانی دارند.

۲) فرهنگ انتقال‌یافته: شامل عقاید، ارزش‌ها، نگرش‌ها و باورهای است که در ابتدا حداقل در ذهن یک فرد وجود دارد که از طریق تعامل دیگران با این فرد اولیه به اذهان افراد دیگر منتقل می‌شود؛ برای مثال خوردن گوشت گاو در برخی فرهنگ‌ها نادرست است.

مؤلفه‌های فرهنگ انتقال‌یافته شامل: تفاوت در ارزش‌های اخلاقی، خودپنداره، اندازه‌های تعریف از خود (سنجش با آزمون عبارت‌های ۲۰گانه) است.

۳) عمومیت‌های فرهنگی: مارگارت مید در رابطه با مؤلفه‌های بین فرهنگی کار کرده است.

● سطوح تحلیل شخصیت

اگرچه تعریف شخصیت کاملاً گسترده و فراگیر است، اما شخصیت را می‌توان در سه سطح تحلیل کرد. این سه سطح را کلاکسون و موری در کتاب فرهنگ و شخصیت خود به‌خوبی خلاصه کرده‌اند و در آن بیان می‌کنند که هر انسانی از جنبه‌های خاصی مانند بقیه (سطح طبیعت انسان یا ماهیت انسان) است، مانند برخی دیگر (میزان تفاوت‌های فردی و گروهی) است و مانند هیچ فرد دیگری (سطح منحصربه‌فرد بودن فردی) نیست.

سطح اول به «ویژگی‌های عام» یعنی، جنبه‌هایی که همه ما شبیه هم هستیم اشاره دارد، سطح میانی به «ویژگی‌های خاص» اشاره می‌کند، یعنی جنبه‌هایی که در آن ما مانند برخی افراد هستیم و با برخی دیگران تفاوت داریم و سطح سوم به «یکتا بودن» اشاره دارد، یعنی جنبه‌هایی که ما در آن‌ها شبیه هیچ فرد دیگری نیستیم.

توجه داشته باشید که یکی از مجادله‌های حوزه منحصربه‌فرد بودن افراد این است که «آیا باید افراد را جمع‌نگر بررسی کرد یا فردنگر؟».

مثالی از سطح اول: تقریباً همه انسان‌ها مهارت‌های زبانی دارند که به آن‌ها امکان می‌دهد زبانی را یاد بگیرند و از آن استفاده کنند. مردم در تمام فرهنگ‌های روی زمین به یک زبان خاص صحبت می‌کنند، بنابراین زبان گفتاری بخشی از طبیعت جهان‌شمول بشر است. مثالی از سطح میانی: برخی از مردم اهل اجتماع (افراد برون‌گرا) هستند و مهمانی‌ها را دوست دارند، درحالی‌که برخی دیگر مطالعه کردن در یک شب آرام را ترجیح می‌دهند (افراد درون‌گرا). سطح میانی مورد تأکید اکثر تحقیقات تجربی معاصر است.

بسیاری از روان‌شناسان درباره اینکه ماهیت انسان در کل شبیه چیست نظریه‌پردازی کردند (سطح ماهیت انسان)، مثلاً زیگموند فروید به غریزه مرگ و پرخاشگری می‌پردازد، یونگ به ناخودآگاه جمعی و آدلر به عقده حقارت اشاره دارد که در همه انسان‌ها مشترک هستند. باوجوداین، به‌هنگام انجام تحقیق، روان‌شناسان اکثر مواقع روی تفاوت‌های فردی و گروهی در شخصیت تمرکز می‌کنند؛ بنابراین، شکافی بین نظریه‌های اصلی شخصیت و تحقیقات معاصر در

این حوزه وجود دارد.

● داده‌های روان‌شناسی شخصیت

در پژوهش در مورد افراد، جمع‌آوری چه نوع داده‌هایی با اهمیت است؟ روان‌شناسان شخصیت، چهار نوع اطلاعات یا داده را در تحقیقات تشخیص داده‌اند: داده‌های مربوط به سوابق زندگی فرد (L): بررسی ارتباط بین هوش و عملکرد فرد در مدرسه داده‌های جمع‌آوری‌شده توسط مشاهده‌گر (O): اطلاعاتی که از افراد مطلع مانند والدین یا دوستان به دست می‌آید. داده‌های حاصل از آزمون (T): اطلاعاتی که از روش‌های آزمایشی با آزمون‌های استاندارد به دست می‌آید. داده‌های حاصل از گزارش‌های شخصی (S): اطلاعاتی که به وسیله خود آزمودنی به دست می‌آید از طریق پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه به دست می‌آید. توجه داشته باشید که هریک از روان‌شناسان نوعی از این داده‌ها را ترجیح می‌دهند، اما همه آن‌ها در مورد فایده بالقوه هر یک از انواع چهارگانه داده‌ها تردیدی ندارند.

● رشد شخصیت

سه عامل در رشد شخصیت دخیل هستند؛ ثبات ترتیب رتبه (حفظ جایگاه فرد در گروه)، ثبات سطح متوسط (حفظ کردن سطح متوسطی از صفت در جمعیتی در گذر زمان)، انسجام شخصیت (تغییر در تظاهرات یک صفت). به طور کل انسجام شخصیت یعنی حفظ ترتیب رتبه‌ای فرد نسبت به سایر افراد و در عین حال تغییر تظاهرات صفت. در انسجام شخصیت هم تداوم مطرح است و هم تغییر.

● روش‌های اندازه‌گیری شخصیت

به طور کلی شخصیت به دو روش اندازه‌گیری می‌شود:

۱) فردنگر: این رویکرد به واژه‌های صفت ویژه و ویژگی فردی مربوط است.

۲) قانون‌نگر: گروهی را اندازه می‌گیرند و آن‌ها را به مردم تعمیم می‌دهند. هدف این روش کسب آگاهی کلی درباره شخصیت انسان و در نهایت درمانی است. واژه قانون‌نگر به واژه هنجار (مقایسه) نزدیک است و تأکید بر خصیصه (ویژگی) دارد.

روش‌های فردنگر شدیداً به تغییرات درون فرد توجه دارند، درحالی‌که روش‌های قانون‌نگر به مقایسه بین افراد می‌پردازند و به دنبال الگو یا قواعد کلی هستند.

● سنجش در مطالعه شخصیت از نگاه روان‌شناسان

روان‌شناسان بالینی می‌کوشند به وسیله سنجیدن شخصیت مراجعان خود و تفاوت‌گذاری بین رفتارها و احساس‌های بهنجار و نابهنجار، نشانه‌های بیماری آن‌ها را درک کنند.

روان‌شناسان آموزشگاهی، شخصیت دانش‌آموزی را که برای درمان به آن‌ها ارجاع داده می‌شود را ارزیابی می‌کنند تا علت‌های مشکلات سازگاری یا یادگیری را کشف کنند.

روان‌شناسان صنعتی، سازمان شخصیت را برای انتخاب بهترین داوطلب برای شخصی به خصوص ارزیابی می‌کنند.

روان‌شناسان مشاوره‌ای، شخصیت را برای یافتن بهترین شغل برای متقاضی خاص اندازه‌گیری می‌کنند تا درخواست‌های شغل با تمایلات و نیازهای فرد منطبق باشد.

روان‌شناسان پژوهشی، شخصیت آزمودنی‌های آزمایشگاهی را برای تبیین رفتار آن‌ها در یک آزمایش یا ربط دادن صفات شخصیت آن‌ها به اندازه‌گیری‌های دیگر ارزیابی می‌کنند.

● پژوهش در شخصیت

سه روش عمده پژوهش در شخصیت وجود دارد این روش‌ها به رغم تفاوت‌هایی که در جزئیات دارند، بر ویژگی توصیفی بنیادی پژوهش علمی، یعنی مشاهده عینی در هر رشته علمی متکی هستند.

-موردپژوهی

مهم‌ترین روش بالینی عمده، موردپژوهی (مطالعه موردی) یا شرح حال است. در این روش، روان‌شناسان از گذشته و حال بیماران خود، سرنخ‌هایی برای پی بردن به مشکلات هیجانی کنونی آن‌ها پیدا می‌کنند. انجام دادن موردپژوهی شبیه نوشتن زندگی‌نامه کوچکی از زندگی هیجانی فرد از جمله احساس‌ها، ترس‌ها، آرزوها و تجربیات سال‌های اولیه تا زمان حال است. روش موردپژوهی توسط زیگموند فروید برای ساختن نظریه روان‌کاوی با وسعت زیاد مورد استفاده قرار گرفته است. او با کاوش کردن سال‌های کودکی بیماران خود، به دنبال رویدادها و تعارض‌هایی بود که روان‌رنجوری‌های کنونی را به وجود می‌آورند. روش‌های دیگر موردپژوهی عبارت‌اند از: آزمون‌ها، مصاحبه‌ها و تحلیل رؤیا.

نکته: روش بالینی از دقت و کنترل روش‌های آزمایشی و هم‌بستگی برخوردار نیست. اطلاعاتی که از روش بالینی به دست می‌آیند بیشتر ذهنی هستند و با

رویدادهای ذهنی و عمدتاً ناهوشیار مرتبط هستند. از مزایای روش بالینی می‌توان به اجتناب از محیط تصنعی آزمایشگاه، مطالعهٔ پیچیدگی کامل روابط فرد و محیط و مطالعهٔ عمیق افراد اشاره کرد. از معایب روش بالینی نیز می‌توان به منتهی شدن به مشاهدات نامنظم، ترغیب به تفسیر ذهنی داده‌ها و پیچیده کردن روابط بین متغیرها اشاره کرد.

توجه داشته باشید که واکنش به فشار روانی ناشی از جنگ، نمونه‌ای از پژوهش بالینی است. کارهای گرانکر و اسپیکل نشان داد با طولانی‌تر شدن فشار روانی امکان خستگی عملی پیش می‌آید (اضطراب + افسردگی + واکنش‌های روان‌تنی).

-روش آزمایشی

سه شرط روش علمی عبارت‌اند از **مشاهدهٔ عینی، مشاهدات کنترل‌شده و منظم، تکرارپذیری** روش بالینی. روش بالینی شرط مشاهدهٔ عینی را به خوبی برآورده نمی‌کند و دو شرط دیگر را حتی در درجاتی کمتر نیز، برآورده نمی‌کند؛ اما روش آزمایشی، یک روش تجربی است که ملاک‌های روش علمی را بیش از هر روشی برآورده می‌کند. این روش که دقیق‌ترین شیوهٔ پژوهش است، برای تعیین اثر یک یا چند متغیر یا رویداد بر رفتار کاربرد دارد. از مزایای روش آزمایشی، دست‌کاری متغیرها، کنترل دقیق متغیرها، ثبت عینی داده‌ها و برقراری رابطهٔ علت و معلولی است و از معایب روش آزمایشی می‌توان به حذف پدیده‌هایی که در آزمایشگاه قابل مطالعه نیستند، کاهش تعمیم‌دهی به علت موقعیت ساختگی، تقویت شاخص‌های خواست و انتظار آزمایشگر و مسائل ایمنی و اخلاقی اشاره کرد.

نکته: درماندگی آموخته‌شده نمونه‌ای از روش آزمایشی است.

-روش هم‌بستگی

در روش هم‌بستگی، پژوهشگران روابط موجود بین متغیرها را بررسی می‌کنند. این روش بر تفاوت‌های فردی و مطالعهٔ چند متغیر به‌طور هم‌زمان، تأکید دارد. مهم‌ترین محدودیت روش هم‌بستگی، عدم نشان دادن رابطهٔ علت و معلولی متغیرها است که این ویژگی نقطهٔ مقابل روش آزمایشی شناخته می‌شود. از مزایای روش هم‌بستگی نیز می‌توان به بررسی تعداد زیادی متغیر مختلف به‌طور هم‌زمان و مطالعهٔ روابط بین تعداد زیادی متغیر اشاره کرد.

سایر معایب روش هم‌بستگی عبارت‌اند از عدم تعیین رابطهٔ علی، بی‌توجهی و دشواری به روایی و پایایی، عدم دست‌کاری و کنترل متغیرها، اتکا بر گزارش‌های فردی افراد از خود.

در تنظیم مجدد الگوی درماندگی از روش هم‌بستگی استفاده شده است. از نمونه‌های دیگر روش هم‌بستگی می‌توان به منبع کنترل راتر و سبک‌های تبیینی سلیگمن نیز اشاره کرد.

● روش‌های سنجش شخصیت

در روان‌شناسی امروز رویکردهای عمده‌ای به سنجش شخصیت وجود دارد که این رویکردها از نظر عینیت پایایی و اعتبار با یکدیگر متفاوت‌اند. این رویکردها عبارت‌اند از:

-پرسش‌نامه‌های خودسنجی یا عینی

از افراد می‌خواهند با پاسخ دادن به سؤال‌هایی دربارهٔ رفتار و احساس‌هایشان در موقعیت‌های گوناگون دربارهٔ خودشان گزارش دهند. این آزمون‌های نوشتاری شامل موادی هستند که به نشانه‌های بیماری، نگرش‌ها، تمایلات، ترس‌ها و ارزش‌ها می‌پردازند. آزمون‌شوندگان نشان می‌دهند که هر عبارت تا چه اندازه‌ای، ویژگی‌های آن‌ها را توصیف می‌کند یا تا چه اندازه‌ای با هر یک از مواد موافق هستند.

پرسش‌نامهٔ میلون (MMCI)

ازجمله آزمون‌های منحصربه‌فردی است که در آن بر اختلال‌های شخصیت و نشانه‌هایی که با این اختلال‌ها همراه هستند، تأکید می‌شود.

پرسش‌نامهٔ شخصیت چندمحوری مینه‌سوتا (MMPI)

مشهورترین و پرمصرف‌ترین آزمون شخصیتی برای سلامت روانی است. پرسش‌های این آزمون جمله‌هایی اخباری هستند که فرد باید موافقت یا مخالفت خود را با آن‌ها اعلام کند. روان‌شناسان از آزمون مینه‌سوتا در تشخیص اختلالات روانی استفاده می‌کنند. از نقاط ضعف این آزمون می‌توان به طولانی بودن آن، عدم موفقیت در تمیز آسیب‌های روانی، محدودیت‌های روان‌سنجی و نمونهٔ معیاربایی محدود اشاره کرد.

این پرسش‌نامه شامل سه اعتبار روایی یعنی دروغ‌گویی، بی‌دقتی و دفاعی بودن و ده اعتبار بالینی که عبارت‌اند از خودبیمارانگاری، افسردگی، هیستری، ضداجتماعی، مردانگی‌زنانه‌گی، پارانویا، ضعف روانی، اسکیزوفرنی، مانی خفیف یا نیمه‌شیدایی، درون‌گرایی اجتماعی است.

پرسش‌نامهٔ روانی کالیفرنیا (CPI)

ماده‌های این پرسش‌نامه اطلاعات مربوط به الگوهای رفتاری نوعی، احساسات و عقاید و نگرش‌های فرد را در مورد مسائل اجتماعی، اخلاقی و خانوادگی مورد سنجش قرار می‌دهد.

- شیوه‌های فرافکن

عمدتاً توسط روان‌شناسان بالینی برای کار با اشخاصی که از نظر هیجانی آشفته هستند، ساخته شده است. با الهام از تأکید زیگموند فروید بر اهمیت ناهوشیار، سعی دارند بخش نادیدنی شخصیت ما را کاوش کنند. مزایای استفاده از آزمون‌های فرافکن: انگیزه‌ها، تمایلات، هیجانات و نگرش‌های پنهان‌شده فرد در ناخودآگاه را مورد بررسی قرار می‌دهد و تبیین عمیق‌تری را از شخصیت ارائه می‌دهد.

در آزمون‌های فرافکن نسبت به آزمون‌های عینی، فرد آزادی بیشتری در پاسخ‌گویی به سؤالات آزمونگر دارد و احتمال آنکه فرد سعی در خوب جلوه دادن خودش داشته باشد، به حداقل ممکن می‌رسد.

ایرادات وارد بر این آزمون‌ها: پاسخ‌های فرد می‌تواند به شدت تحت تأثیر نگرش‌های آزمونگر یا محیط آزمون، قرارگیرد. نمره‌گذاری در آزمون‌های فرافکن، به صورت ذهنی است؛ بنابراین احتمال دارد که آزمونگرهای مختلف، تفسیر متفاوتی را از پاسخ یکسانی، ارائه دهند. به دلیل ذهنی بودن سیستم نمره‌گذاری این آزمون‌ها، هم‌روایی و هم‌پایی آن‌ها پایین است، یعنی نسبت به آزمون‌های عینی، کمتر می‌توان آن‌ها را معتبر و قابل اعتماد دانست.

آزمون لکه‌ جوهر رورشاخ

یکی از اولین آزمون‌های فرافکن است که توسط هرمان رورشاخ به وجود آمد. در آزمون رورشاخ، از فرد خواسته می‌شود که به ۱۰ کارت که حاوی لکه‌های مبهمی هستند، آنچه به ذهنش می‌رسد را نسبت دهد. علاوه بر پاسخ‌های فرد براساس معیارهای تعیین‌شده؛ حالات چهره، تن صدا و دیگر واکنش‌های او نیز، یادداشت می‌شوند.

آزمون اندریافت موضوع (TAT)

آزمون TAT یک نوع آزمون فرافکن است که در آن، کارت‌هایی به فرد ارائه می‌شود که حاوی تصاویری از انسان در موقعیت‌های مختلف است. سپس از فرد خواسته می‌شود که در مورد تصویر، داستانی را از خودش بگوید؛ شامل شرح اینکه چه اتفاقی می‌افتد، شخصیت موجود در داستان، چه احساسی دارد و داستان چگونه تمام می‌شود. سپس انگیزه‌ها، نیازها و اضطراب‌های فرد با استفاده از داستانی که در مورد شخصیت اصلی تصویر روایت کرده، مشخص می‌شود.

آزمون تداعی کلمات

این آزمون برگرفته از روش تداعی واژه‌های یونگ است. در این آزمون، لیستی از لغات، به فرد ارائه می‌شود و از او خواسته می‌شود که اولین کلمه یا نظری که در مورد آن لغت، به ذهنش می‌رسد را بگوید. بسیاری از کلماتی که در این آزمون به فرد ارائه می‌شوند، کلماتی با بار هیجانی خنثی هستند؛ یعنی هیجان خاصی را در فرد، ایجاد نمی‌کنند؛ مثلاً ساختمان، اول، درخت. کلمات دیگری هم هستند که باعث برانگیختن فرد از نظر هیجانی می‌شوند؛ مثلاً مادر، زدن، عشق. آنچه در این تست، اهمیت دارد، محتوای پاسخ و مدت زمانی است که طول می‌کشد تا فرد به آن کلمه، واکنش نشان دهد. در این آزمون فرافکن، غیرمعمول بودن پاسخ‌های فرد نسبت به پاسخ‌های میانگین جامعه، مد نظر قرار می‌گیرد.

آزمون تکمیل جملات ناتمام

آزمون جملات ناتمام را تر را می‌توان شکل گسترش‌یافته آزمون تداعی لغات دانست. همان‌طور که از نام آن نیز پیداست، در این تست، ابتدای یک جمله، برای فرد، خوانده می‌شود و از او خواسته می‌شود که ادامه جمله را آن‌طور که می‌خواهد کامل کند. نمونه‌ای از جملات، شامل این موارد هستند: «من احساس غمگینی می‌کنم وقتی که ...»، «چیزی که عصبانیم می‌کند این است که ...»، پاسخ‌های فرد برای تکمیل این جملات در این آزمون فرافکن؛ نگرش‌ها، تعارضات و انگیزه‌های زیربنایی او را منعکس می‌کند.

آزمون ترسیم آدمک

این نوع آزمون فرافکن، بیشتر برای سنجش کودکان، مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این آزمون، از کودک، خواسته می‌شود که تصویر یک آدم را بکشد. فرض بر این است که کودک، دقیقاً تصور خودش را در نقاشی‌اش، ترسیم می‌کند. بعد از ترسیم آن توسط کودک، آزمونگر براساس، اندازه قسمت‌های مختلف بدن آدمک، میزان توجه کودک به جزئیات چهره و همین‌طور شکل کلی نقاشی، به او نمره می‌دهد. گاهی از این آزمون به عنوان آزمون هوش کودکان نیز استفاده می‌شود، اما در مقایسه نمرات این آزمون با نمرات فرد در آزمون هوش و کسلر پیش دبستانی مشخص شد که آزمون آدمک، آزمون مناسبی برای سنجش هوش نیست.

آزمون خانه-درخت-آدم (HTP)

در این نوع از آزمون فرافکن، از فرد خواسته می‌شود که یک خانه، یک آدم و یک درخت را ترسیم کند. وقتی که ترسیم تصاویر، کامل می‌شود، از فرد خواسته می‌شود تا به سؤالاتی (۶۰ سؤال) در مورد تصاویری که کشیده است، پاسخ دهد. علاوه بر پرسیدن این سؤالات، خود آزمونگر نیز ممکن است برای بررسی دقیق‌تر فرد، سؤالات دیگری بپرسد؛ سؤالاتی از قبیل اینکه «چه کسی تو این خونه زندگی می‌کنه؟» یا «کی میاد بهش سر می‌زنه؟»

- مصاحبه بالینی

دامنه وسیعی از رفتارها، احساس‌ها و افکار را می‌توان در مصاحبه بررسی کرد، از جمله ظاهر کلی، طرز رفتار و نگرش، جلوه‌های صورت، حالت بدن و حرکات

بیانگر، فکر و خیال و اشتغال ذهنی، درجهٔ بینش نسبت به خود و سطح تماس با واقعیت.

-سنجش رفتار

یک مشاهده‌گر رفتار شخص را در موقعیت معینی ارزیابی می‌کند. هرچه مشاهده‌گران شخصی را که ارزیابی می‌شود بهتر بشناسند، ارزیابی‌های آن‌ها از رفتار آن شخص دقیق‌تر خواهد بود.

-نمونه‌گیری از نحوهٔ تفکر و تجربه

معمولاً در مورد گروه‌ها به کار برده می‌شود، ولی این شیوه برای کمک به تشخیص و درمان در مورد افراد نیز به کار رفته است. از مراجع می‌توان خواست تا افکار و حالت‌های روانی خود را روی کاغذ یا نوار کاست برای تحلیل بعدی توسط روان‌شناس ثبت کند. مشاهده‌گر و مشاهده‌شونده یکی است.

● شیوه‌های سنجش شخصیت

بهترین شیوه‌های سنجش شخصیت از سه اصل پیروی می‌کنند، این شیوه‌ها از نظر درجهٔ عینیت یا ذهنیت با یکدیگر متفاوت‌اند.

نکته: سنجش شخصیت می‌تواند تحت تأثیر جنسیت یا هویت قومی شخص قرار گیرد.

هر منبع داده مشکلات و نقاط ضعف خاص خود را دارد که کاربرد آن را محدود می‌کند. این موضوع درمورد تمام شیوه‌های علمی صدق می‌کند. حتی ابزارهای علمی به اصطلاح عینی مانند تلسکوپ نیز به دلیل عیب‌های جزئی مثل موج بودن جزئی عدسی‌ها، ممکن است موجب خطاهایی در مشاهدات شوند. مسئلهٔ خطاپذیر بودن اندازه‌گیری‌های علمی در پژوهش‌های شخصیت هم از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین یک راهکار قوی در سنجش شخصیت این است که به بررسی نتایج با استفاده از منابع اطلاعاتی مختلف پردازیم روشی که گاهی اوقات مثلث‌سازی خوانده می‌شود.

-میزان کردن

نیازمند همسانی شرایط و شیوه‌های اجرای یک آزمون است. اگر بخواهیم عملکرد افراد مختلف را در یک آزمون مقایسه کنیم، همهٔ آن‌ها باید آن آزمون را در شرایط کاملاً یکسانی از لحاظ مکان، زمان پاسخ‌دهی و دستورعمل‌های یکسان انجام دهند. هر نوع تغییر در شیوهٔ اجرای آزمون می‌تواند عملکرد آزمون‌شونده را تحت تأثیر قرار دهد و به سنجش نادرستی منجر شود.

-پایایی

نیازمند همسانی پاسخ به یک ابزار سنجش است. اگر ما آزمون یکسانی را در دو روز مختلف انجام دهیم و دو نمرهٔ بسیار متفاوت به دست آید، این آزمون را نمی‌توان پایا دانست؛ زیرا نتایج آن ناهمسان بوده است. ویژگی‌های شخصی آزمون‌شوندگان مثل سن و درجهٔ بهنجاری شخصیت آن‌ها می‌توانند پایایی آزمون‌های شخصیت را تحت تأثیر قرار دهند.

روش بازآزمایی

در این روش آزمون را در نمونهٔ واحدی از آزمودنی‌ها در دو زمان متفاوت تحت شرایط یکسان اجرا می‌کنیم. سپس ضریب هم‌بستگی بین نمرات به دست آمده از دو آزمون محاسبه می‌شود که به آن ضریب ثبات یا پایایی آزمون گفته می‌شود. روش بازآزمایی برای اندازه‌گیری خصایصی مانند هوش مناسب است که در طول زمان تغییر نمی‌کنند. البته به یاد داشته باشید که نتایج دو آزمون عیناً مانند هم نمی‌شوند؛ زیرا می‌توانند تحت تأثیر تمرین (تجربه) و حافظهٔ آزمودنی‌ها و یا افت انگیزه، رغبت، عوامل محیطی و... قرار بگیرند.

روش هم‌ارزسازی

گران‌تر و وقت‌گیرتر از روش بازآزمایی است، به جای اینکه یک آزمون را برای بار دوم اجرا کنند، آزمودنی‌ها دو نوع هم‌ارز آزمون را انجام می‌دهند. به عبارتی، دو آزمون معادل در مورد یک مفهوم یا متغیر به‌خصوص تهیه شده و در فاصلهٔ کوتاهی به یک گروه واحد داده می‌شود، هر چه هم‌بستگی بین دوسری نمره بالاتر باشد، پایایی آزمون بیشتر است.

روش دونیمه کردن

سریع‌ترین روش است. این آزمون فقط یک‌بار در یک گروه نمونه اجرا می‌شود. بعد آن را به دو نیمه تقسیم و هر نیمه به‌طور جداگانه نمره‌گذاری می‌شود. سپس هم‌بستگی بین نمرات این دو نیمه محاسبه می‌شود. برای محاسبهٔ ضریب پایایی کل آزمون از فرمول اسپیرمن- براون استفاده می‌شود. این روش شکلی از همسانی درونی آزمون است و به‌خصوص زمانی مناسب است که آزمون بسیار طولانی باشد.

-اعتبار (روایی)

به معنی آن است که آیا یک ابزار سنجش آنچه را که در نظر دارد، می‌سنجد یا خیر.

اعتبار پیش‌بین

مهم‌ترین نوع اعتبار است. به این معناست که یک آزمون رفتار آینده را تا چه اندازه‌ای درست تعیین می‌کند. برای ایجاد اعتبار پیش‌بین باید هم‌بستگی بین

نمره یک آزمون و مقیاس‌های عینی از رفتار مانند عملکرد شغلی را تعیین کنیم. هر چه هم‌خوانی این دو آزمون بیشتر باشد، اعتبار پیش بین آزمون بیشتر است.

اعتبار محتوا

روان‌شناسان برای تعیین اعتبار محتوا هر یک از مواد را ارزیابی می‌کنند تا ببینند آیا این مواد به آنچه آزمون قرار است اندازه‌گیری کند، مربوط می‌شود یا خیر.

اعتبار سازه

به توانایی آزمون در اندازه‌گیری سازه یعنی مؤلفه مرضی یا نظری رفتار مثل یک صفت یا انگیزه مربوط می‌شود. اضطراب نمونه‌ای از یک سازه است. اگر آزمون جدیدی ادعا کرد که اضطراب را می‌سنجد، چگونه می‌توانیم بگوییم که واقعاً این کار را می‌کند؟ روش استاندارد برای تعیین این موضوع هم‌بسته کردن نمرات این آزمون جدید با مقیاس‌های اضطراب متداول و معتبر دیگر مانند آزمون‌های روانی یا مقیاس‌های رفتاری دیگر است. اگر هم‌بستگی بالا باشد پس می‌توانیم فرض کنیم که آزمون جدید واقعاً اضطراب را اندازه‌گیری می‌کند. اگر یک آزمون آنچه را که در نظر دارد اندازه‌گیری نکند، پس معتبر نیست و نمی‌توان از نتایج آن برای پیش‌بینی رفتار استفاده کرد. آزمون شخصیتی که معتبر نباشد امکان دارد تصویر گمراه‌کننده‌ای از موقعیت‌ها و ضعف‌های فرد ارائه کند. معمولاً، برای تعیین روایی سازه از آزمون‌های **تحلیل عاملی و تحلیل خوشه‌ای** استفاده می‌شود.

تحلیل عاملی، با هدف **کشف الگوهای ساده از روابط میان متغیرها**، روشی است که با بررسی هم‌بستگی درونی تعداد زیادی از متغیرها یا گویه‌ها، آن‌ها را به شکل عامل‌های محدود، خلاصه و دسته‌بندی می‌کند.

روایی و اگرایی یا روایی افتراقی یا روایی تشخیصی، به میزانی اشاره دارد که یک آزمون با آزمون‌های دیگری که سازه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کنند، مرتبط نیست. روایی هم‌گرا به فرد نشان می‌دهد که دو آزمونی که قرار است با هم مرتبط باشند، در واقع با هم مرتبط هستند. توجه داشته باشید که اعتبار تمایز یا افتراقی بر تفاوت‌ها تمرکز می‌کند، درحالی‌که اعتبار هم‌گرا بر شباهت‌ها متمرکز است.

نظریه چیست؟

در علم، نظریه‌ها ابزارهایی هستند برای تحقیق کردن و سازمان دادن مشاهدات.

● تعریف نظریه

مجموعه‌ای از **فرض‌های مرتبط** برای کمک به دانشمندان جهت تدوین **فرضیه‌های آزمون‌پذیر** از طریق **استدلال استنتاج منطقی** نظریه نامیده می‌شوند. نظریه مجموعه‌ای از فرض‌هاست، چراکه یک فرض به تنهایی هرگز نمی‌تواند نیازهای یک نظریه را تأمین کند و این فرض‌ها با هم مرتبط هستند؛ زیرا که فرض‌های مجزا قادر به تولید فرضیه‌های معنادار نیستند و همچنین از همسانی درونی برخوردار نیستند.

عناصر تشکیل‌دهنده یک نظریه، واقعیت‌های ثابت‌شده که اعتبارشان به طور قطعی تعیین شده باشد، نیستند، بلکه با فرض **انگار** که درست هستند پذیرفته می‌شوند. این همان گام عملی است که دانشمندان برمی‌دارند تا با آن پژوهش مفید انجام دهند و نتایج را به نظریه اصلی تعمیم دهند.

فرضیه‌ها عناصر تشکیل‌دهنده نظریه نیستند، بلکه **از آن به دست می‌آیند**. یک دانشمند خلاق باید با یک نظریه کلی شروع کند (از طریق استدلال استنتاجی یا قیاسی) و سرانجام به یک فرضیه خاص برسد تا بتواند آن را در معرض آزمایش قرار دهد؛ چرا که تا زمانی که نتوانست یک فرضیه را آزمایش کرد، آن فرضیه بی‌ارزش خواهد بود.

نکته: تا وقتی نتوانیم یک فرضیه را به شیوه‌ای آزمایش کنیم، آن فرضیه بی‌ارزش است.

● نظریه و بستگان آن

یک نظریه با مفاهیمی همچون فلسفه، گمانه‌زنی، فرضیه و طبقه‌بندی ارتباط دارد، این ارتباط تاجایی است که گاهی این مفاهیم را مترادف کلمه نظریه می‌خوانند. نظریه‌ها به **حتماًها** و **بایدها** نمی‌پردازند، اما **ارزش‌ها** را در بر می‌گیرند و به صورت بی‌طرفانه براساس شواهد علمی به دست می‌آیند، برای همین است که در رابطه با اینکه چرا باید به افراد بی‌خانمان کمک کرد یا چه چیز موجب تشکیل شاهکار هنری می‌شود، نظریه‌هایی وجود ندارد.

نظریه‌ها به اظهارات **اگر-در این صورت** می‌پردازند. نظریه‌ها ابزارهایی هستند در دست دانشمندان برای معنا دادن به مشاهداتشان و سازمان دادن کارهایشان. درضمن نظریه‌ها با **علم** ارتباط نزدیکی دارند.

-فلسفه

فلسفه یعنی **عشق به خرد** و فیلسوفان افرادی هستند به دنبال همین خردمندی به واسطه تفکر و استدلال. آن‌ها دانشمند نیستند و تحقیقات کنترل‌شده را انجام نمی‌دهند.

فلسفه چندین شاخه دارد که یکی از شاخه‌هایش یعنی **معرفت‌شناسی** یا ماهیت دانش ارتباط نزدیکی با نظریه دارد. این شاخه همان ابزاری است که دانشمندان برای دنبال کردن دانش از آن استفاده می‌کنند.

نکته: فلسفه به آن چه **باید** باشد، می‌پردازد.

-گمانه‌زنی

نظریه‌ها به گمانه‌زنی متکی هستند، اما از گمانه‌زنی بدون عمل فراتر می‌روند.

نظریه با علم چه رابطه‌ای دارد؟ علم با مشاهده و طبقه‌بندی اطلاعات و اثبات قوانین کلی از طریق آزمودن فرضیه‌ها سروکار دارد و نظریه‌ها ابزارهای مفیدی هستند که دانشمندان آن‌ها را برای معنی دادن به مشاهداتشان و سازمان‌دهی آن‌ها به کار می‌برند. علم بدون داشتن نوعی نظریه به منظور یکپارچه کردن مشاهدات و هدایت شدن به سمت پژوهش، کاملاً ناتوان خواهد بود.

-فرضیه

فرضیه حدس یا پیش‌بینی است که اعتبار آن را می‌توان از طریق روش علمی آزمایش کرد.

نظریه از فرضیه **گسترده‌تر** است؛ البته نظریه نسبت به فلسفه، مفهومی محدودتر دارد. یک نظریه می‌تواند هزاران فرضیه تولید کند، بنابراین می‌توان این‌گونه بیان کرد که آن فرضیه‌های استخراج شده از یک نظریه خاص، **اختصاصی‌تر** هستند.

یک پژوهشگر با استفاده از استدلال استنتاجی (قیاسی) یعنی همان از کل به جزء رفتن، می‌تواند فرضیه‌هایی آزمون‌پذیر بسازد، سپس آن‌ها را آزمایش کند و نتایج را چه در جهت تأیید فرضیه باشد و چه در جهت رد به نظریه پس‌خوراند و حتی می‌تواند بعدها با استفاده از استدلال استقرایی (از جزء به کل رفتن) نظریه را تغییر و نتایج را منعکس کند.

-طبقه‌بندی

برای رشد و پیشرفت علم طبقه‌بندی اطلاعات ضروری است، اما طبقه‌بندی به تنهایی موجب تشکیل یک نظریه نمی‌شود. در صورتی که طبقه‌بندی‌ها فرضیه‌هایی آزمون‌پذیر تولید کنند و نتایج پژوهشی را توضیح دهند، می‌توانند به شکل یک نظریه درآیند.

● چه چیز یک نظریه را مفید می‌کند؟

نظریه مفید با اطلاعات پژوهشی رابطه متقابل دارد به این صورت که نظریه فرضیه می‌سازد، فرضیه از طریق پژوهش بررسی می‌شود، بررسی منجر به ایجاد اطلاعات پژوهشی جدید می‌شوند، اطلاعات جدید شکل تازه‌ای به نظریه می‌بخشند و باز هم ادامه چرخه یعنی نظریه، فرضیه، پژوهش و اطلاعات پژوهشی جدید و دوباره نظریه و تکرار چرخه.

نظریه مفید علاوه بر ایجاد پژوهش و توضیح اطلاعات پژوهشی باید بتواند آن اطلاعات را تأیید و یا رد کند، کارورز را هدایت کند و با خودش همسان باشد و تا جایی که امکان دارد ساده باشد.

-ملاک‌های ارزیابی نظریه مفید

شش ملاک، مفید بودن یک نظریه را تعیین می‌کند:

۱) پژوهش تولید می‌کند (مهم‌ترین ملاک): نظریه مفید دو نوع پژوهش مختلف تولید می‌کند: پژوهش توصیفی و فرضیه‌آزمایی.

پژوهش توصیفی می‌تواند منجر به گسترش نظریه موجود شود. این پژوهش به اندازه‌گیری، نام‌گذاری و طبقه‌بندی واحدهایی مربوط می‌شود که در ساختن نظریه به کار گرفته شده‌اند. این پژوهش از یک سو، عناصر اصلی را برای نظریه تولید می‌کند و از سوی دیگر نیروی محرک خود را از این نظریه پویا و روبه گسترش به دست می‌آورد. هرچه نظریه مفیدتر، تولید پژوهش بیشتر و هرچه مقدار پژوهش توصیفی بیشتر، نظریه کامل‌تر.

فرضیه‌آزمایی، به تأیید غیرمستقیم سودمندی نظریه منجر می‌شود. نظریه مفید منجر به تولید چندین فرضیه می‌شود که وقتی آزمایش شوند، به اطلاعات موجود افزوده می‌شود و شکل تازه‌ای به نظریه داده و آن را گسترش می‌دهند.

۲) ابطال‌پذیر است: نظریه باید براساس توانایی آن در تأیید شدن یا رد شدن ارزیابی شود. منظور آن که یک نظریه باید به قدر کافی دقیق باشد و پژوهشی را توصیه کند که از اصول اساسی آن حمایت یا آن‌ها را رد کند.

۳) اطلاعات را سازمان می‌دهد: یک نظریه سودمند، یافته‌های پژوهشی را در یک چهارچوب روشن و واضح سازمان می‌دهد.

۴) اقدامات را هدایت (رهنمود) می‌کند: در واقع ملاک دیگر سودمندی نظریه، توانایی آن در هدایت کردن کارورزان به جهت حل مشکلات روزمره است. اینکه نظریه تا چه اندازه تفکر و عمل را در سایر رشته‌ها تحریک می‌کند نیز در این ملاک می‌گنجد.

۵) همسانی درونی دارد: اجزای تشکیل‌دهنده یک نظریه قابل قبول، به لحاظ منطقی سازگارند، یعنی در آن زبان همسانی به کار رفته و مفاهیم و اصطلاحات به صورت عملیاتی تعریف شده‌اند. **تعریف عملیاتی**، تعریفی است استوار بر ویژگی‌های قابل مشاهده که فعالیت‌های محقق را در اندازه‌گیری یا دست‌کاری یک متغیر مشخص می‌سازد. به عبارت دیگر تعریف عملیاتی راهنمای محقق است در آنچه که باید انجام گیرد و شیوه انجام گرفتن آن را مشخص می‌کند. محقق ممکن است با یک سری از سازه‌ها مثل یادگیری یا اضطراب سروکار داشته باشد؛ قبل از آن که او بتواند آن‌ها را به صورت تجربی مورد مطالعه قرار دهد، باید تصمیم بگیرد که چه نوع رویدادهای قابل مشاهده‌ای معترف این سازه‌ها می‌باشند. زمانی که یک مفهوم یا سازه به صورت عملیاتی تعریف شود، نشانگرها و

اعمالی که بتوانند اطلاعات مربوط به آن مفهوم یا سازه را فراهم کنند، مشخص می‌شوند. تعاریف عملیاتی باید طوری انجام پذیرند که اگر پژوهشگران مختلفی در شرایط مشابه، به اندازه‌گیری سازه یا مفهوم مورد مطالعه بپردازند، نتیجه یکسانی به دست آورند. باید توجه داشت که تعریف عملیاتی سازه‌ها، به آسانی صورت نمی‌گیرد؛ زیرا تنها یک تعریف تجربی از آن‌ها وجود ندارد، برای مثال تعاریف مختلفی برای پرخاشگری وجود دارد.

۶) از قانون ایجاد تبعیت می‌کند: یک نظریه قابل قبول و سودمند، ساده و روشن بوده و از کلی‌گویی و ابهام دوری می‌کند و به‌طور کلی نظریه‌های ساده و روشن‌تر از نظریه‌هایی که مفاهیم دشوار و پیچیده دارند، مفیدتر هستند.

● نظریه‌های رسمی و نظریه‌های شخصی

نظریه‌های شخصی از این لحاظ که از مشاهدات ما به دست می‌آیند، شبیه نظریه‌های رسمی هستند. نظریه‌های شخصی از مشاهده تعداد محدودی افراد حاصل شده‌اند. نظریه‌های شخصی ما بر مشاهدات خودمان بیشتر از مشاهده دیگران استوار هستند. نظریه‌های رسمی بر پایه اطلاعاتی قرار دارند که از مشاهدات تعداد زیادی افراد با ماهیت‌های گوناگون به دست آمده است و جامع‌تر هستند. در نظریه‌های رسمی عینیت بیشتر است، جامع‌ترند و بارها در برابر واقعیت آزمایش شده‌اند. در واقع هدف نظریه‌های رسمی **عینیت یا واقع‌نگری** بیشتر است و نظریه‌های شخصی **بیشتر به ذهنی بودن** گرایش دارند. در مجموع نظریه‌های شخصیت از ویژگی‌های نظریه‌های رسمی برخوردارند.

نظریه‌های شخصیت

● دیدگاه‌ها در نظریه‌های شخصیت

چون شخصیت انسان پیچیده است دیدگاه‌های متفاوتی نیز در جهت توضیح چگونگی عملکرد افکار، هیجانات، انگیزه‌ها و رفتارها در یک انسان ایجاد شده‌اند.

-نظریه‌های روان‌پویشی (روان‌پویا یا سایکودینامیک)

روان‌کاوی زیگموند فروید نظریه اولیه روان‌پویشی بود، اما رویکرد روان‌پویشی به‌طور کلی شامل تمام نظریه‌هایی است که براساس ایده‌های او بود؛ مانند کارل یونگ، ملانی کلاین، آلفرد آدلر، آنا فروید و اریک اریکسون. فرض‌های اصلی این دیدگاه عبارت‌اند از: ۱) شخصیت در پنج سال اول زندگی شکل می‌گیرد. ۲) این دیدگاه ذهن و انگیزه‌های ناهوشیار را از آگاهی هوشیار قدرتمندتر می‌داند. ۳) روان‌رنجوری از حرکت ناسالم به‌سوی، علیه یا به دور از دیگران ناشی می‌شود. روان‌کاوی از **تعبیر رؤیا** برای آشکار کردن افکار، احساسات و تکانه‌ها و همچنین درمان روان‌رنجوری و بیماری روانی استفاده کرده است. توجه داشته باشید که کلمات روان‌درمانی پویشی و روان‌کاوی اغلب با هم اشتباه گرفته می‌شوند. به یاد داشته باشید که نظریه‌های فروید روان‌کاوانه بودند، درحالی‌که اصطلاح «روان‌پویشی» هم به نظریه‌های او و هم به نظریه‌های پیروانش اشاره دارد. روان‌کاوی فروید هم **نظریه** و هم **درمان** را شامل می‌شود. اصطلاحات مهم این دیدگاه عبارت است از ناهوشیار، خاطرات اولیه، ناهوشیار جمعی، کهن‌الگوها، روابط شیء، بحران هویت و ارتباط.

-نظریه‌های انسان‌گرا-وجودی

فرض اصلی رویکرد انسان‌گرا (معروف به روان‌شناسی مثبت) این است که افراد برای زندگی معنادار، رشد روان‌شناختی، بهزیستی و خشنودی در تلاش هستند. نظریه‌پردازان وجودی فرضشان بر این است که افراد ازطریق با جست‌وجوی معنا برانگیخته می‌شوند و ازطرف دیگر با آگاهی از تجربیات منفی مثل شکست یا مرگ یک عزیز، به رشد روان‌شناختی می‌رسند. از شخصیت‌های مهم این رویکرد می‌توان به مزلو، راجرز و می اشاره کرد. به این رویکردها، نیروی سوم در روان‌شناسی نیز می‌گویند. نیروی اول، روان‌کاوی و ادامه آن و نیروی دوم، رفتارگرایی و ادامه آن هستند. نظریه‌پردازان شخصیت، برخی از اصول روان‌کاوی و رفتارگرایی را قبول داشتند، اما از این رویکردها به‌خاطر نظر محدود در مورد بشریت و درک ناکافی از فردی که از لحاظ روانی، سالم است، انتقاد کردند.

در رویکردهای انسان‌گرا-وجودی، آزادی انتخاب، پاسخ به اضطراب و آگاهی از مرگ شخصیت را شکل می‌دهند.

اصطلاحات مهم این رویکرد عبارت است از زندگی معنادار، بهزیستی و رشد روان‌شناختی

-نظریه‌های سرشتی

این حوزه با این آگاهی هم‌گراست که پنج بعد صفت در شخصیت وجود دارد و همین صفات منجر به بروز برخی رفتارها در افراد می‌شود؛ بنابراین می‌توان این‌گونه بیان کرد که افراد برای رفتارکردن به شیوه‌های منحصربه‌فرد و با ثبات **آمادگی** دارند. از شخصیت‌های مهم این رویکرد می‌توان به آلپورت، مک‌کری و کاستا اشاره کرد.

اصطلاحات مهم این رویکرد عبارت‌اند از صفات و انگیزه‌ها.

-نظریه‌های زیستی-تکاملی

از نظر این دیدگاه دلیل تفاوت افراد به صفات و آمادگی‌ها و شیوه‌های تفکر، تفاوت در تیپ ارثی و سیستم عصبی مرکزی (ساختارها و شیمی اعصاب مغز) بر می‌گردد. این دیدگاه تأکید دارد بر اینکه، آنچه ما فکر می‌کنیم، احساس می‌کنیم و انجام می‌دهیم بر می‌گردد به تعامل بین طبیعت (وراثت) و تربیت (محیط).

فرض اصلی این دیدگاه بر این است که افکار و رفتارهای انسان توسط نیروهای تکاملی شکل گرفته‌اند (انتخاب طبیعی و جنسی). از شخصیت‌های مهم این رویکرد می‌توان به آیزنک و باس اشاره کرد.

اصطلاحات مهم این رویکرد عبارت‌اند از ساختارهای مغز، مواد شیمیایی عصبی و ژن‌ها، مکانیزم‌های انطباقی.

-نظریه‌های یادگیری- (اجتماعی) شناختی

در اوایل قرن بیستم، واتسون انقلابی را علیه تحقیقات وونت به راه انداخت. جنبش واتسون (رفتارگرایی) با تمرکز بر تجربه هوشیار مخالف بود و از نظر او رویکردی که بخواهد پایبند به روش علمی و تجربه باشد، باید تنها آن چیزی را که مشاهده می‌شود و ملموس است، مورد بررسی قرار دهد و آن چیزی نیست جزء رفتار قابل مشاهده و نه هوشیاری.

از نظر واتسون چون هوشیاری را نمی‌توان دید و روی آن آزمایش انجام داد، مانند مفهوم روح فیلسوفان بی‌معنی است و در علم جایی ندارد. در دیدگاه رفتارگرایی افراطی، شخصیت چیزی نیست به جز انباشته شدن پاسخ‌های آموخته‌شده یا نظام‌های عادت. این تعریف را اسکینر، رفتارگرایی افراطی که پس از واتسون بود، ارائه داد.

رفتارگرایی، تصویری ماشینی از انسان ارائه می‌دهد، ماشینی منظم که به صورت خودکار به محرک‌های بیرونی پاسخ می‌دهد. رفتارگرایان مردم را به صورت نوعی ماشین سکه‌ای می‌بینند. محرک‌ها به درون می‌شوند و پاسخ‌های مناسب که از تجربه گذشته آموخته شده‌اند به بیرون داده می‌شوند.

براساس نظریه‌های یادگیری - (اجتماعی) شناختی اگر به دنبال شناخت رفتار هستیم پس فقط بر رفتار تمرکز کنید نه حالت‌های درونی فرضی و غیرقابل مشاهده مثل افکار، احساسات، سائق‌ها یا انگیزه‌ها. همچنین از نظر این دیدگاه تمام رفتارها از طریق تداوی و یا پیامدها (تقویت یا تنبیه) آموخته می‌شوند. از نظر دیدگاه شناختی اینکه چه شخصیتی داشته باشیم بر می‌گردد به اینکه چگونه درباره دنیا فکر کرده و آن را درک می‌کنیم. سایر فرض‌های اساسی این دیدگاه عبارت است از: تنها توجیه برای رفتار شرایطی است که رفتار را ایجاد می‌کنند. یادگیری همچنین از طریق موفق شدن و شکست خوردن و دیدن افرادی که در تکالیفشان موفق می‌شوند یا شکست می‌خورند، رخ می‌دهد. شخصیت به صورت تعامل بین ویژگی‌های درونی و بیرونی فرد رشد می‌کند. همچنین از شخصیت‌های مهم این رویکرد می‌توان به اسکینر، بندورا، راتر، میشل و کلی اشاره کرد.

اصطلاحات مهم این رویکرد عبارت‌اند از پاسخ‌های شرطی، شکل دهی، تقویت، یادگیری مشاهده‌ای، سرمشق‌گیری، احساس کارایی، واحدهای شناختی عاطفی، سازه‌ها.

● نقش نظریه شخصیت

نظریه‌ها در تمام تلاش‌های علمی ضروری‌اند و اهداف متعددی را دنبال می‌کنند. یک نظریه خوب نظریه‌ای است که سه هدف را در علم محقق می‌کند:

(۱) راهنمایی برای پژوهشگران فراهم می‌کند، یعنی آن‌ها را به پرسش‌های مهمی در حوزه تحقیقاتی هدایت می‌کند.

(۲) یافته‌های موجود را سازمان می‌دهد.

(۳) پیش‌بینی‌هایی درباره رفتار و پدیده‌های روان‌شناختی است که تاکنون، هیچ‌کس آن‌ها را اثبات یا مشاهده نکرده است.

● نظریه ضمنی شخصیت

تصوراتی که ما درباره شباهت مردم به همدیگر، چگونگی رفتار و عمل آن‌ها داریم؛ مثلاً اینکه افراد چاق، شوخ طبع‌اند. این تصورات بر مبنای تجربیات ما از ارتباط با طبقات مختلف جامعه شکل گرفته است. براساس این نظریه‌های ضمنی، شخصیت انسان تمایل دارد براساس تجربیات متفاوت از ارتباط با دیگران سیستمی را ایجاد کند که توصیف‌کننده شخصیت افراد باشد.

نظریه‌های ضمنی شخصیت، شامل تصورات، بدگمانی‌ها و پیش‌داوری‌ها هستند.

● مفاهیم عمده نظریه‌های شخصیت

-نگرش فلسفی به انسان

(۱) دیدگاه عقلی، انسان را دارای منطق، قدرت انتخاب و تصمیم‌گیری می‌داند.

(۲) دیدگاه حیوانی، انسان را تابع سائق‌ها، بی‌اراده و نامعقول می‌داند.

(۳) دیدگاه ماشینی، انسان را موجودی می‌داند که به طور خودکار به محرک‌های بیرونی واکنش نشان می‌دهد.

(۴) دیدگاه رایانه‌ای، انسان را به صورت یک نظام پردازش و شبیه رایانه می‌داند.

-تعیین‌کننده‌های درونی و بیرونی رفتار

فروید تأکید بر تعیین‌کننده‌های درونی و اسکینر و میشل (به طور کلی رفتاری‌ها) تأکید بر تعیین‌کننده‌های بیرونی و محیطی داشتند.

- ثبات در موقعیت‌ها و طول زمان

برخی رفتارهای انسان را ثابت (رویکرد صفات) و برخی دیگر را تغییرپذیر می‌دانند.

- وحدت رفتار و خویشتن

برخی انسان‌ها را دارای طرح، سازمان و یکپارچگی می‌دانند؛ مانند آلپورت و آدلر و برخی خیر.

مفهوم خویشتن به سه دلیل مورد تأکید قرار گرفته است:

(۱) آگاهی از خویشتن، نشان‌دهنده جنبه مهمی از تجربه پدیدارشناسی یا ذهنی انسان است.

(۲) احساس انسان از خود بر رفتارهای افراد اثر می‌گذارد.

(۳) برای بیان جنبه‌های سازمان‌یافته شخصیت به کار رفته است.

- سطوح آگاهی و ناهوشیار

راتر، بندورا، کلی، آلپورت و آدلر روی هوشیاری در رشد شخصیت اهمیت می‌دهند. فروید و یونگ، ناهوشیاری را در رشد شخصیت مهم می‌دانند.

- رابطه بین شناخت، عواطف و رفتار مشهود

در این زمینه اختلاف زیادی وجود دارد. رفتارگرایی تأکید بر رفتار مشهود دارد و رویکرد شناختی تأکید بر شناخت.

- اثر گذشته، حال و آینده

روان‌کاوی تأکید بر گذشته، گشتالت‌درمانی تأکید بر حال و نظریه شناختی تأکید بر زمان آینده دارد.

● ملاک‌های ارزیابی نظریه‌های شخصیت**- جامع بودن**

در برگرفتن اطلاعات متنوع و گسترده. ملاک جامعیت شامل مفاهیم گسترده و وضوح است.

گستره: محدوده پدیده‌هایی که نظریه بررسی می‌کند.

وضوح: کاربرد پدیده‌های مورد بررسی یا محدوده تمرکز نظریه

- ارزش اکتشافی (پژوهش‌پذیری)

منجر شدن به فرضیه‌های جدید. یک نظریه درست یا نادرست نیست، بلکه مفید یا غیرمفید است. هال و لیندزی آن را انتقال تجربی می‌نامند. انتقال تجربی

یعنی مفاهیم یک نظریه روشن و صریح‌اند و موجب گسترش دانش می‌شوند و باید قدرت پیش‌بینی داشته باشند.

- قابل آزمون بودن

اینکه آیا این نظریه پیش‌بینی‌های دقیقی دارد که روان‌شناسان شخصیت بتوانند آن‌ها را به‌طور تجربی آزمایش کنند یا خیر.

- ایجاز و سادگی

آیا نظریه حاوی پیش‌فرض‌ها و مفروضات کمی است (ایجاز) یا پیش‌فرض‌ها و مفروضات زیادی دارد (گسترده‌گی). معمولاً، نظریه‌هایی که برای تبیین مجموعه خاصی از یافته‌ها به پیش‌فرض‌ها و مفروضات زیادی نیاز دارند ضعیف‌تر از نظریه‌هایی تلقی می‌شوند که می‌توانند همان یافته‌ها را با پیش‌فرض‌ها و مفروضات کمتری توضیح دهند.

توجه داشته باشید دو معیار جامعیت و سادگی، این سؤال را مطرح می‌کنند که میزان سازمان‌دهی و انتزاع یک نظریه تا چه حد باید باشد. هر چه نظریه‌ها جامع‌تر و موجزتر شوند، به انتزاعی‌تر شدن نیز تمایل پیدا می‌کنند.

- هماهنگی و یکپارچگی با حوزه‌ها و سطوح دیگر (هماهنگی درونی)

به عنوان مثال نظریه تکوین زمینه‌های سرشتی شخصیت که با دانش شناخته شده در حوزه فیزیولوژی و ژنتیک در تناقض است، مسئله‌دار محسوب می‌شود (عدم تناقض یک نظریه با خود).

● نظریه شخصیت به عنوان پاسخی به سؤال‌ها

(۱) چه چیز: به خصوصیات فرد و ارتباط این خصوصیات با یکدیگر مربوط است.

(۲) چطور: به عوامل تعیین‌کننده شخصیت فعلی هر فرد برمی‌گردد: وراثت یا محیط.

نقش خانواده در رشد اولیه فرد اهمیت دارد، ولی این ارتباط با هم‌سالان است که در رشد بعدی با اهمیت‌تر است و تأثیر پایداری بر شخصیت فرد می‌گذارد.

(۳) چرا: به دلایل رفتار برمی‌گردد و پاسخ به آن با ابعاد انگیزشی رفتار هر فرد سروکار دارد.

یک نظریه شخصیت، ضمن بررسی این سؤالات، پنج حوزه مختلف را نیز بررسی می‌کند.

● حوزه‌هایی که یک نظریه شخصیت باید به آنان بپردازد

(۱) ساختارها یا واحدها یا سنگ بنای شخصیت مفهوم ساختار به جنبه‌های پایدارتر و مقاوم‌تر شخصیت اطلاق می‌شود. این مفاهیم، استخوان‌بندی یک نظریه را تشکیل می‌دهند. در این برداشت، ساختارها با اجزای بدن و یا مفاهیمی مانند اتم و مولکول در فیزیک قابل مقایسه‌اند. مفاهیم ساختاری از قبیل **پاسخ، عادت، صفات و تیپ**، مفاهیم رایجی هستند که در توصیف افراد مورد استفاده قرار می‌گیرند.

صفت: به پایداری پاسخ فرد در موقعیت‌ها دلالت دارد؛ مردم عادی برای توصیف دیگران به کار می‌برند مانند باهوش یا جدی یا آرام.
تیپ: از مجموعه صفات تشکیل شده و به نظم و عمومیت بیشتر در رفتار دلالت دارد مانند تقسیم‌بندی افراد به درون‌گرا و برون‌گرا.
ریخت شخصیتی: از دسته‌بندی چند صفت مشترک به وجود می‌آید.

(۲) فرایندها (جنبه‌های تدریجی رفتار): شامل جنبه‌های **پویا و انگیزشی** شخصیت مانند انگیزه‌ها است.

انواع مفهوم‌سازی در نظریه‌های انگیزش عبارت‌اند از:

نظریه‌های مبتنی بر لذت: مفاهیم انگیزشی لذت‌گرایانه بر کسب لذت و دوری از درد استوار است. این نوع نظریه‌ها به دو دسته تقسیم می‌شوند الگوهای تنش و الگوهای مشوق (تأکید بر اهداف و انگیزه‌ها).

براساس نظریه اول که الگوهای تنش می‌باشد، نیازهای زیستی درون ارگانیسم موجب تنش می‌شوند و فرد با ارائه این نیازها درصدد کاهش تنش برمی‌آید (مثال گرسنگی و تشنگی). در مقابل نظریه اول که الگوهای تنش می‌باشد، الگوهای مشوق قرار دارند که بر هدف‌ها، نتایج یا انگیزه‌هایی که فرد در جست‌وجوی آن‌هاست، تأکید می‌شود. الگوهای مشوق به جای توجه به درون بدن به **بیرون بدن** تأکید دارند، مثل لذت رسیدن به پول و شهرت و پذیرش اجتماعی. پذیرفته‌شده‌ترین الگو در نظریه‌های انگیزش قبلی، نظریه **کاهش تنش** بود. (حالا می‌کن که ارگانیسم در جست‌وجوی تنش است).

در بررسی حیطه‌های مختلف شخصیت، مفهوم انگیزش مورد توجه و دستور کار بسیاری از روان‌شناسان از جمله؛ فروید، کتل، هال، راجرز بوده است.

در نظریه‌های انگیزش مبتنی بر رشد و خودشکوفایی، افراد در جست‌وجوی رشد و ظهور توانایی‌های خود هستند.

در نظریه‌های شناختی، بر تلاش انسان در **درک و پیش‌بینی** رویدادهای جهان تأکید می‌شود.

(۳) رشد و نمو: انسان چگونه به صورت انسان ویژه‌ای درمی‌آید. رشد و نمو به مفاهیم ساختار و فرایند مربوط می‌شود.

در سال‌های اخیر بر **اهمیت ژن‌ها** تأکید شده است و می‌گویند که وراثت سهم بیشتری نسبت به محیط دارد. مهم‌ترین عامل محیطی تعیین‌کننده شخصیت، تجارب فرد است. یک مفهوم درباره ارتباط بین تعیین‌کننده‌های ارثی و محیطی، **دامنه و اکنش** است که یعنی اگرچه وراثت امکان بروز رفتار را تعیین می‌کند، ولی این محیط است که به رفتارها عینیت می‌بخشد.

(۴) آسیب‌شناسی یا ماهیت و علل کنش ناسازگارانه شخصیت: در تبیین جنبه‌های مختلف رفتار انسان، یک نظریه کامل شخصیت باید توضیح دهد که چرا بعضی از افراد با فشارهای روانی زندگی روزانه کنار می‌آیند و به طور کلی به ارضاء دست پیدا می‌کنند، درحالی‌که بعضی افراد، واکنش‌های آسیب‌شناختی (رفتار غیرعادی ناشی از علل روان‌شناختی) از خود بروز می‌دهند. به علاوه، هر نظریه باید روش‌های روان‌درمانی یا شیوه‌هایی برای اصلاح وجوه آسیب‌شناختی رفتار ارائه کند.
(۵) تغییر: اگرچه همه نظریه‌پردازان شخصیت درمانگر نیستند، اما یک نظریه کامل شخصیت باید توضیح دهد که چرا و چگونه بعضی از افراد تغییر می‌کنند و یا در مقابل تغییر مقاومت می‌نمایند.

ابعاد برداشت از انسان

نظریه‌های شخصیت از نظر موضوعات مربوط به ماهیت انسان تفاوت دارند.

(۱) جبرگرایی در برابر انتخاب آزاد: آیا رفتارهای افراد توسط نیروهایی تعیین می‌شود که کنترلی بر آن‌ها ندارند یا اینکه افراد می‌توانند تصمیم بگیرند آنچه دوست دارند، باشند؟ آیا ما آگاهانه اعمال خود را هدایت می‌کنیم؟ آیا توانایی تصمیم‌گیری داریم؟ آیا می‌توانیم به طور خودانگیخته افکار و رفتارمان را انتخاب کرده و گزینه معقول‌تر را انتخاب کنیم؟ یا اینکه قربانی سرنوشت خود هستیم؟ عوامل زیستی یا نیروهای ناهوشیار یا محیط بیرونی، نیروهایی هستند که زندگی و شخصیت ما را شکل می‌دهند؟ نظریه‌پرداز بر مبنای جهت‌گیری کلی که در رابطه با این مسئله دارد نظریه خود را می‌سازد و پیش می‌برد. موضعی که نظریه‌پردازان در این باره می‌گیرند، نحوه نگرستن آن‌ها به افراد را شکل می‌دهد و برداشت آن‌ها از انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

(۲) بدبینی در برابر خوش‌بینی: آیا افراد محکوم‌اند زندگی فلاکت‌بار، پر از تعارض و آشفته‌ای داشته باشند یا اینکه می‌توانند از لحاظ روانی سالم، خوش‌حال و موجودات کاملی باشند؟ به طور کلی نظریه‌پردازان شخصیت که به جبرگرایی اعتقاد دارند، بدبین هستند (به جز اسکینر)، درحالی‌که آن‌هایی که به اراده آزاد معتقدند، معمولاً خوش‌بین هستند.

(۳) علیت در برابر غایت‌مندی: علیت به این معنی است که رفتار انسان ماحصل تجربیات گذشته است و غایت‌مندی توجیه رفتار ناشی از هدف‌ها و مقاصد آینده

است. آیا علت اینکه افراد به شیوه خاصی رفتار می‌کنند اتفاقاتی است که در گذشته برای آن‌ها پیش آمده یا اینکه چون آن‌ها در مورد آنچه در آینده روی خواهد داد انتظارات خاصی دارند به شیوه خاصی رفتار می‌کنند؟

۴) هوشیار در برابر ناهوشیار: آیا افراد معمولاً از کاری که انجام می‌دهند و اینکه چرا آن را انجام می‌دهند آگاه هستند یا اینکه نیروهای ناهوشیار بر آن‌ها تأثیر می‌گذارند و آن‌ها را به سمت عمل کردن راهنمایی می‌کنند بدون اینکه از این نیروهای زیربنایی آگاه باشند؟

۵) عوامل تأثیرگذار زیستی (وراثت) در برابر عوامل تأثیرگذار اجتماعی (تربیت): آیا افراد مخلوقات زیستی هستند یا اینکه شخصیتشان توسط روابط اجتماعی شکل گرفته؟ آیا ما بیشتر تحت تأثیر وراثت (طبیعت) قرار داریم یا تحت تأثیر محیط (تربیت)؟

۶) بی‌همتایی در برابر شباهت: آیا ویژگی برجسته افراد، فردیت آن‌هاست یا خصوصیات مشترک آن‌ها؟ آیا بررسی شخصیت باید بر صفاتی متمرکز باشد که افراد را مشابه هم می‌کند و یا اینکه تمرکز بر صفاتی باشد که افراد را از یکدیگر متفاوت می‌کند؟

۷) تعادل در برابر رشد: آیا می‌توانیم اهداف نهایی برای زندگی در نظر بگیریم؟ چه چیزی باعث انگیزش اصلی ما در زندگی می‌شود؟ آیا صرفاً کاهش استرس و رسیدن به لذت است که باعث خشنودی می‌شود و هدف اصلی زندگی است. یا اینکه انسان‌ها به وسیله نیاز به رشد و شکوفایی و تحقق بخشیدن کامل استعدادهایشان برانگیخته می‌شوند؟ آیا ما صرفاً برای حفظ تعادل فیزیولوژیکی یا حالتی از توازن برانگیخته می‌شویم یا میل به رشد و نمو، رفتار ما را شکل می‌دهد؟

حوزه‌های شناختی ماهیت انسان

در حوزه علوم زیست‌شناسی، نظریه شایستگی فراگیر (inclusive fitness) همپلتون نظریه‌ای جامع است که در تمام ابعاد ملاک‌های ارزیابی نظریه نمره‌ای قابل قبول کسب می‌کند. در وضعیت ایدئال، رشته روان‌شناسی شخصیت هم باید دارای چنین نظریه جامعی باشد، اما متأسفانه در حال حاضر چنین چیزی وجود ندارد.

شاید زیگموند فروید بلندپروانه‌ترین تلاش را در جهت تدوین یک نظریه منسجم‌کننده جامع در مورد شخصیت انجام داده‌است و نظریه‌های جامع بسیاری از فروید پیروی کردند، اما در طول چند دهه گذشته اکثر روان‌شناسان شخصیت متقاعد شدند که این حوزه در حال حاضر فاقد یک نظریه منسجم‌کننده جامع است. در عوض، اکثر آن‌ها روی کارکردهای اختصاصی‌تر تمرکز کردند. حوزه‌های کارکردی اختصاصی‌ای که در ادامه به آن‌ها می‌پردازیم.

● حوزه زیستی

فرض اصلی این است که انسان‌ها بیش از هر چیز، مجموعه‌ای از نظام‌های زیستی هستند و این نظام‌ها عناصر اصلی رفتار، افکار و هیجان‌ها را فراهم می‌آورند. وقتی روان‌شناسان شخصیت، اصطلاح رویکردهای زیستی را به کار می‌برند، معمولاً به سه حوزه پژوهش در این قلمروی کلی اشاره دارند: ژنتیک، فیزیولوژی روانی و تکامل.

● حوزه درون‌روانی

به سازوکارهای روانی شخصیت که بسیاری از آن‌ها خارج از آگاهی هوشیار عمل می‌کنند مربوط است. نظریه غالب در این حوزه، نظریه روان‌کاوی فروید است.

● حوزه شناختی تجربی

بر شناخت و تجربه‌های ذهنی مانند افکار، احساسات، باورها و امیال آگاهانه درباره خود و دیگران متمرکز است، اما سازوکارهای روان‌شناختی دخیل در تجربه ذهنی از لحاظ شکل و محتوا با یکدیگر تفاوت دارند.

● حوزه اجتماعی فرهنگی

فرض بر این است که شخصیت چیزی نیست که صرفاً درون ذهن و در دستگاه عصبی و ژن‌های افراد باشد. بلکه شخصیت از زمینه اجتماعی و فرهنگی تأثیر می‌پذیرد و بر آن تأثیر می‌گذارد.

● حوزه سازگاری

به این حقیقت اشاره دارد که شخصیت در چگونگی مقابله، انطباق و سازگاری ما با فرازونشیب رویدادهای زندگی روزمره‌مان، نقش کلیدی ایفا می‌کند. اختلال‌های شخصیت در این حوزه قرار می‌گیرند.

برای مثال، شواهد نشان می‌دهند که شخصیت با پیامدهای مهم سلامت مانند بیماری قلبی مرتبط است. شخصیت با رفتارهای وابسته به سلامت مانند سیگار کشیدن، مشروب خوردن و خطرپذیری نیز رابطه دارد. بعضی تحقیقات نشان داده‌اند که شخصیت با طول زندگی ما نیز ارتباط دارد.

● حوزه سرشتی

این حوزه مربوط است به جنبه‌هایی که در آن‌ها، افراد از یکدیگر متفاوت‌اند؛ بنابراین حوزه سرشتی همه حوزه‌های دیگر را پوشش می‌دهد. دلیل آن هم این است که افراد ممکن است در هیجانات عادی، در برداشت‌های عادی از خود، در گرایش‌های فیزیولوژیکی و حتی در سازوکارهای درون روانی‌شان متفاوت

باشند. باوجوداین، آن چه حوزه سرشتی را متمایز می‌سازد، علاقه است که در آن به تعداد و ماهیت سرشت‌های بنیادین نشان داده می‌شود. هدف اصلی روان‌شناسان شخصیت که در حوزه سرشتی کار می‌کنند شناسایی و اندازه‌گیری مهم‌ترین جنبه‌های تفاوت‌های افراد با یکدیگر است. آن‌ها به خاستگاه تفاوت‌های فردی مهم و چگونگی شکل‌گیری و تداوم این تفاوت‌ها نیز علاقمندند.

خلاصه فصل

شخصیت، بیانگر آن دسته از صفات و سازوکارهای روان‌شناختی افراد است که شامل الگوهای نسبتاً باثبات فکری، عاطفی و رفتاری بوده و تا اندازه‌ای به عملکرد افراد دوام می‌بخشد.

علت تعدد تعاریف و نظریه‌های شخصیت عدم اتفاق نظر نظریه‌پردازان در مورد ماهیت انسان است. سطوح سه‌گانه تحلیل شخصیت: سطح ماهیت انسان، سطح تفاوت‌های فردی و گروهی، منحصربه‌فرد بودن. بهترین شیوه‌های سنجش شخصیت از سه اصل پیروی می‌کنند: میزان کردن، پایایی، اعتبار. روش‌های سنجش شخصیت: پرسش‌نامه‌های خودسنجی یا عینی، روش‌های فرافکن، مصاحبه بالینی، ارزیابی رفتار، سنجش نمونه‌گیری از نحوه تفکر. روش آزمایشی، دقیق‌ترین روش پژوهش است. شیوه‌ای برای تعیین اثر یک یا چند متغیر یا رویداد بر رفتار است. نظریه یک رشته فرضیه‌های مرتبط است که به اندیشمندان کمک می‌کند برای تدوین کردن فرضیه‌های آزمون‌پذیر از استدلال استنتاجی منطقی استفاده کنند. نظریه فلسفه نیست، اما با یک شاخه از فلسفه به نام معرفت‌شناسی یا ماهیت دانش ارتباط دارد. ویژگی‌های علمی بودن نظریه: جامع بودن، ارزش اکتشافی، قابل آزمون بودن، ایجاز، هماهنگی و یکپارچگی با حوزه‌ها و سطوح دیگر. پذیرفته‌شده‌ترین الگو در نظریه‌های انگیزش قبلی، نظریه کاهش تنش بود. شش حوزه شناختی ماهیت انسان عبارتند از: زیستی، درون‌روانی، شناختی تجربی، اجتماعی فرهنگی، سازگاری، سرشتی

سوالات کنکور کارشناسی ارشد

۱) در تعریف نظریه‌های علمی چه فرایندی مشاهده می‌شود؟ (روان‌شناسی بهداشت ۱۳۹۱)

۱) گمانه‌زنی، معرفت‌شناسی، طبقه‌بندی، آزمون‌پذیری

۲) یک رشته فرض، فرض‌های مرتبط، استدلال استنتاجی منطقی، آزمون‌پذیر

۳) فرضیه، معرفت‌شناسی، تحقیق کنترل‌شده، پیش‌بینی

۴) فرض‌های مرتبط، گمانه‌زنی، تحقیق کنترل‌شده، طبقه‌بندی

۲) در آزمون شخصیت مینه‌سوتا، افرادی که در مقیاس شیدایی نمرات بالایی کسب می‌کنند، از کدام ویژگی‌های شخصیتی برخوردارند؟ (مشاوره ۱۳۹۴)

۱) ناهمنوایی و مردم‌گریزی ۲) تحریک‌پذیری و تکانش‌گری ۳) برون‌گرایی و نافرمانی ۴) خویش‌داری و انزواطلبی

۳) وقتی نظریه‌های شخصیت را از نظر مفاهیم پویا و انگیزشی مقایسه می‌کنیم، به کدام مفهوم اشاره داریم؟ (مشاوره ۱۳۹۵)

۱) تحول ۲) ساختار ۳) فرایند ۴) آسیب‌شناسی

۴) هدف عمده استفاده از آزمون تداعی کلمه ارزیابی کدام مورد است؟ (مشاوره ۱۳۹۶)

۱) سازه‌های شخصی ۲) محتوای ناهوشیار ۳) علاقه اجتماعی ۴) هوش هیجانی

۵) در کدام یک از روش‌های مطالعه شخصیت پژوهشگران از حجم نمونه‌های گسترده استفاده کرده و به نتایج و مقایسه‌های کلی می‌رسند؟ (مشاوره ۱۳۹۶)

۱) آزمایشی ۲) آینده‌نگر ۳) آرشیوی ۴) قاعده‌نگر

۶) کدام آزمون شخصیت، می‌تواند نیم‌رخ بزهاکاران بالقوه را پیش‌بینی کند؟ (مشاوره ۱۳۹۸)

۱) پرسش‌نامه روانی کالیفرنیا ۲) آزمون اندریافت موضوع

۳) آزمون لکه جوهر رورشاخ ۴) پرسش‌نامه شخصیت چندوجهی مینه‌سوتا

۷) این واقعیت که هر انسان از جهاتی خاص مانند همه انسان‌های دیگر است. بیانگر کدام سطح از تحلیل شخصیت است؟ (مشاوره ۱۴۰۰)

۱) طبیعت آدمی ۲) تفاوت‌های فردی ۳) یگانگی وجودی ۴) تفاوت‌های گروهی

۸) تبیین شخصیت براساس مبانی تکاملی در کدام حوزه از دانش قرار می‌گیرد؟ (مشاوره ۱۴۰۰)

۱) فرهنگی ۲) زیستی ۳) درون‌روانی ۴) شناختی

۹) تبیین اختلال‌های شخصیت عمدتاً در کدام حوزه از دانش قرار دارد؟ (مشاوره ۱۴۰۰)

- ۱) زیستی ۲) شناختی تجربی ۳) سازگاری ۴) فرهنگی اجتماعی
- ۱۰) در کدام نظریه انگیزشی، بر تلاش انسان در درک و پیش‌بینی رویدادهای جهان تأکید می‌شود؟ (مشاوره ۱۴۰۱)
- ۱) شناختی ۲) لذت‌مدار ۳) مشوق ۴) کاهش تنش

سوالات کنکور دکتری

۱۱) کدام یک از ابزارهای سنجش به عنوان یک مقیاس فرافکن در ارزیابی شخصیت به کار می‌رود؟ (مشاوره ۱۳۹۶)

- ۱) آزمون تداعی کلمه ۲) آزمون مایربرینگز
- ۳) پرسش‌نامه شخصیت میلون ۴) پرسش‌نامه شخصیت کالیفرنیا

۱۲) نخستین نظریه‌های شخصیت در چارچوب کدام رویکرد شکل گرفت؟ (مشاوره ۱۳۹۶)

- ۱) پدیدارشناسی ۲) ساختارگرایی ۳) روان‌تحلیلگری ۴) کارکردگرایی

۱۳) موج سوم روان‌شناسی عمدتاً در مخالفت با روان‌تحلیلگری و کدام مکتب دیگر شکل گرفت؟ (مشاوره ۱۳۹۷)

- ۱) گشتالت ۲) رفتارگرایی ۳) تکامل‌گرایی ۴) کارکردگرایی

۱۴) برخی از نظریه‌پردازان شخصیت معتقدند که خواسته‌های آدمی صرفاً محدود به برآورده کردن نیازهای او نیست بلکه گامی فراتر از آن است. این اختلاف نظر بیانگر کدام یک از پیش‌فرض‌ها درباره ماهیت انسان است؟ (مشاوره ۱۳۹۷)

- ۱) آزادی، امنیت ۲) تعادل جویی، رشد ۳) علیت، غایت ۴) طبیعت، تربیت

۱۵) در بررسی حیطه‌های شخصیت، کدام مفهوم در حوزه فرایند قرار می‌گیرد؟ (روان‌شناسی علوم ۱۳۹۷)

- ۱) تقویت ۲) انگیزش ۳) خویشتن ۴) هوشیاری

۱۶) در کدام روش پژوهشی، تفاوت‌های آماری بین نمونه‌های بزرگی از آزمودنی‌ها مقایسه و تجزیه و تحلیل می‌شوند؟ (روان‌شناسی علوم ۱۳۹۸)

- ۱) میدانی ۲) تاریخ‌نگاری ۳) قانون‌نگر ۴) پدیدارشناسی

۱۷) مفهوم انتقال تجربی عمدتاً مرتبط با کدام یک از ملاک‌های ارزیابی نظریه است؟ (مشاوره ۱۴۰۰)

- ۱) ایجاز ۲) جامعیت ۳) پژوهش‌پذیری ۴) همسانی درونی

۱۸) مفاهیم محدوده مطالعاتی و وضوح، بیانگر کدام ملاک ارزیابی نظریه است؟ (مشاوره ۱۴۰۲)

- ۱) ابطال‌پذیری ۲) پژوهش‌پذیری ۳) جامعیت ۴) همسانی درونی

۱۹) روش مثلث‌سازی (Triangulation)، عمدتاً برای سنجش کدام حوزه از روان‌شناسی به کار می‌رود؟ (روان‌شناسی علوم ۱۴۰۲)

- ۱) فشار روانی ۲) شخصیت ۳) حافظه ۴) هیجان

۲۰) در نظریه‌پردازی‌های شخصیت، مفاهیم پاسخ، صفت، عادت و تیپ با کدام مورد پیوند دارد؟ (مشاوره ۱۴۰۳)

- ۱) تعیین‌کننده‌های درونی ۲) فرایند ۳) ساختار ۴) جنبه‌های انگیزشی

۲۱) پژوهشگران، از کدام روش برای بررسی عمیق و همه‌جانبه استفاده می‌کنند؟ (روان‌شناسی و مشاوره ۱۴۰۳)

- ۱) مطالعه موردی ۲) زمینه‌یابی ۳) آزمایشی ۴) میدانی

پاسخ تشریحی کنکور کارشناسی ارشد

۱) گزینه ۲

نظریه یک رشته فرضیه‌های مرتبط است که به اندیشمندان کمک می‌کند برای تدوین کردن فرضیه‌های آزمون‌پذیر از استدلال استنتاجی منطقی استفاده کنند. نظریه با یکی از شاخه‌های فلسفه یعنی معرفت‌شناسی (ماهیت دانش) ارتباط نزدیکی دارد (درستی گزینه ۲). نظریه‌ها به گمانه‌زنی متکی هستند، اما از گمانه‌زنی بدون عمل فراتر می‌روند (رد گزینه ۱ و ۴). نظریه از فرضیه گسترده‌تر است. یک نظریه خوب می‌تواند چندین فرضیه (چندین فرض)

تولید کند (رد گزینه ۳)

۲) گزینه ۲

پرسش‌نامه شخصیتی چندوجهی مینه سوتا، یکی از پرمصرف‌ترین پرسش‌نامه‌های شخصیتی بالینی است. این پرسش‌نامه شامل ۱۳ مقیاس استاندارد (۳) مقیاس روایی و ۱۰ مقیاس بالینی یا شخصیتی) است. مقیاس افسردگی: افراد کمتر معاشرتی، خجالتی، کناره‌گیر، ترسو، بازداری

۷) گزینه ۱

شخصیت را می‌توان در سه سطح تحلیل کرد:

۱) مانند بقیه (سطح طبیعت انسان) است، ۲) مانند برخی دیگر (میزان تفاوت‌های فردی و گروهی) است، ۳) مانند هیچ فرد دیگری (سطح منحصربه‌فرد بودن فردی) نیست.

سطح اول تحلیل شخصیت، ماهیت انسان را به‌طور کلی توصیف می‌کند؛ ویژگی‌ها و مکانیسم‌های شخصیتی که نمونه‌ای از نوع بشر هستند و همه یا تقریباً همه، آن‌ها را دارند. به‌عنوان مثال، تقریباً همه انسان‌ها مهارت‌های زبانی دارند که به آن‌ها امکان می‌دهد زبانی را یاد بگیرند و از آن استفاده کنند. مردم در تمام فرهنگ‌های روی زمین به یک زبان خاص صحبت می‌کنند، بنابراین زبان گفتاری بخشی از طبیعت جهان‌شمول بشر است.

سطح دوم تحلیل شخصیت به تفاوت‌های فردی و گروهی مربوط می‌شود. برخی از مردم اهل اجتماع هستند و مهمانی‌ها را دوست دارند و برخی دیگر مطالعه کردن در یک شب آرام را ترجیح می‌دهند. شخصیت را می‌توان با مطالعه تفاوت‌های بین گروه‌ها نیز مشاهده کرد.

منحصربه‌فرد بودن (سطح سوم تحلیل شخصیت): هیچ دو نفر، حتی دوقلوهای همسان که توسط والدین یکسان در یک خانه و در فرهنگ یکسان بزرگ شده‌اند، دقیقاً شخصیت‌های مشابهی ندارند. هر فردی دارای ویژگی‌های شخصی است که با هیچ فرد دیگری در جهان در آن‌ها اشتراک ندارد. بر طبق متن فوق، این واقعیت که هر انسان از جهاتی خاص مانند همه انسان‌های دیگر است. بیانگر طبیعت آدمی (ماهیت انسان) است.

۸) گزینه ۲

در بین شش حوزه دانش درباره ماهیت انسان، مفروضه بنیادین حوزه زیستی این است که انسان‌ها در درجه اول مجموعه‌ای از سیستم‌های زیستی هستند و این سیستم‌های زیستی بلوک‌های سازنده رفتار، فکر و هیجان‌ها محسوب می‌شوند. سه حوزه اصلی پژوهش در رویکردهای زیستی وجود دارد: ژنتیک، فیزیولوژی روانی و تکامل.

در حوزه ژنتیک، متخصصان به دنبال پایه‌های ژنتیک رفتارهای انسان هستند و در رشته‌ای به نام ژنتیک رفتاری فعالیت می‌کنند.

در حوزه فیزیولوژی روانی، متخصصان به کارکرد دستگاه عصبی به‌عنوان پایه اصلی شخصیت می‌پردازند.

حوزه بیولوژیکی به آن دسته از عناصر فیزیکی و سیستم‌های بیولوژیکی در بدن ما اشاره دارد که بر رفتارها، افکار و احساسات ما تأثیر می‌گذارند یا تحت تأثیر آن‌ها قرار می‌گیرند.

۹) گزینه ۳

در بین شش حوزه دانش درباره ماهیت انسان، حوزه سازگاری به این واقعیت اشاره دارد که شخصیت نقش کلیدی در نحوه مقابله، تطبیق و سازگاری ما با وقایع در زندگی روزمره دارد. برای مثال، شواهد نشان می‌دهد که شخصیت با پیامدهای سلامتی مهمی مانند بیماری قلبی مرتبط است. شخصیت همچنین با رفتارهای مرتبط با سلامتی مانند سیگار کشیدن، نوشیدن الکل، مصرف

شده، در عین حال تحریک‌پذیر، کوک‌شده و کم‌طاقت هستند و همچنین به انتقاد به شدت حساس‌اند (رد گزینه ۱ و ۴). مقیاس انحراف اجتماعی‌روانی: برون‌گرا، خجسته و دارای سبک زندگی غیرسنتی (هوانوردان، افسران پلیس، هنرپیشگان) (رد گزینه ۳). نمره بالا در مقیاس هیپومان (نیمه‌شیدایی)، نشان‌دهنده یک دوره مانیک متوسط است. این افراد به‌گونه ناسازگارانه‌ای بیش فعال هستند و تکانشگر، در تمرکز ضعیف هستند و پرش افکار دارند به شدت احساس مهم بودن می‌کنند و برای کنترل تکانه‌های خود توانایی کمی دارند (درستی گزینه ۲).

۳) گزینه ۳

یک نظریه شخصیت باید پنج حوزه مختلف را بررسی کند.

۱) ساختار: استخوان‌بندی یک نظریه است، مثلاً هوشیاری و ناهوشیاری یا ایگو و سوپرایگو ساختار نظریه روان‌کاوی است (رد گزینه ۲)، فرایندها: آن چیزهایی که ما را به فعالیت وادار می‌کنند، مربوط به حوزه انگیزشی هستند (درستی گزینه ۳، ۳) رشد و نمو (تحول): مجادله ژن و محیط (رد گزینه ۱، ۴) تغییر: درمان و اصلاح، ۵) آسیب‌شناسی: مطالعه ناپهنجاری‌ها و اختلالات روانی (رد گزینه ۴).

۴) گزینه ۲

آزمون تداعی کلمات را می‌توان یکی از قدیمی‌ترین روش‌های فرافکن به شمار آورد. اساس این آزمون ساده است، به این معنی که ابتدا کلمه‌ای را در برابر آزمودنی تلفظ می‌نمایند. سپس از آزمودنی می‌خواهند با حداکثر سرعت ممکن، اولین کلمه‌ای را که کلمه کلیدی در ذهن او برانگیخته است را بر زبان جاری کند. تفسیر آزمون بر این اساس است که، هنگامی که کلمه کلیدی موجب تداعی کلمه‌ای شود که ارزش عاطفی شدید داشته باشد، آزمودنی کم‌وبیش، به‌طور ناخودآگاه می‌کوشد کلمه‌ای را جانشین آن سازد که از لحاظ عاطفی خنثی باشد.

طبق متن فوق، آزمون تداعی کلمات یا به‌طور کلی آزمون‌های فرافکن به دنبال کشف ناخودآگاه ذهن آزمودنی هستند (درستی گزینه ۲).

۵) گزینه ۴

روش قانون‌نگر یا قاعده‌نگر گروهی را بررسی می‌کنند و آن‌ها را به مردم تعمیم می‌دهند. هدف این روش کسب آگاهی کلی درباره شخصیت انسان و در نهایت درمانی است. واژه قانون‌نگر به واژه هنجار (مقایسه) نزدیک و تأکید روی خصیصه دارد. به عبارت دیگر روش‌های فردنگر شدیداً به تغییرات درون فرد توجه دارد، درحالی‌که روش‌های قانون‌نگر به مقایسه بین افراد می‌پردازد و به دنبال الگو یا قواعد کلی است.

۶) گزینه ۱

پرسش‌نامه شخصیت کالیفرنیا یک پرسش‌نامه خودسنجی یا عینی است، این پرسش‌نامه می‌تواند بزهکاری، نمرات درسی و احتمال ترک تحصیل را پیش‌بینی کند. این پرسش‌نامه بیشتر برای تشخیص و شناخت رفتار بین فردی در جامعه بهنجار کاربرد دارد. به این ترتیب، آزمون شخصیت کالیفرنیا، می‌تواند نیم‌رخ بزهکاران بالقوه را پیش‌بینی کند.

می‌باشد.

از آنجایی که در صورت سؤال گفته شده کدام نظریه؟ پس گزینه ۳ و ۴ حذف می‌شود.

(۲) انگیزش مبتنی بر رشد یا خودشکوفایی: ما تنش به وجود می‌آوریم که به شکوفایی برسیم (نظریه راجرز).

(۳) انگیزه‌های شناختی: می‌خواهیم پیش بینی کنیم، ثبات و دانستن برای ما مهم است (نظریه جورج کلی).

بر طبق متن فوق، نظریه انگیزشی شناختی، بر تلاش انسان در درک و پیش‌بینی رویدادهای جهان تأکید می‌کند.

غیرقانونی مواد مخدر و ریسک‌پذیری مرتبط است. حتی برخی تحقیقات نشان داده‌اند که شخصیت با مدت زمان زندگی ما مرتبط است. علاوه بر سلامتی، بسیاری از مشکلات مهم در مقابله و سازگاری را می‌توان در شخصیت جست‌وجو کرد. در این حیطه، ویژگی‌های شخصیتی خاصی با سازگاری ضعیف مرتبط است و به عنوان اختلالات شخصیت نام‌گذاری شده است. با بررسی اختلالات شخصیت می‌توان درک عملکرد شخصیتی «عادی» را عمیق‌تر کرد.

۱۰) گزینه ۱

از نظر انگیزشی سه نوع نظریه داریم:

(۱) انگیزش مبتنی بر لذت: این نظریه خود دارای دو مؤلفه کاهش تنش و مشوق

پاسخ تشریحی کنکور دکتری

۱۱) گزینه ۱

روش‌های سنجش فرافکن، از مکتب فکری روان‌تحلیلی از جمله نظریه فروید در مورد ناخودآگاه، به وجود آمدند. فرض آن‌ها این است که اگر از فرد در مورد موضوع مورد بررسی، مستقیماً سؤال پرسیم، ممکن است فرصتی به او بدهیم تا فکر کند و پاسخ‌های اصلی خود را به صورت آگاهانه، تغییر دهد یا تحریف کند. در واقع، این مکتب، این‌گونه بیان می‌کند که همه افراد، افکار، تمایلات و انگیزه‌های ناخودآگاه دارند؛ به این معنا که نمی‌توانند به صورت خودآگاه، نسبت به آن‌ها، هوشیار باشند. بنابراین روان‌تحلیلگران، ترجیح می‌دادند که با جست‌وجوی مواردی مثل رؤیاها، بخش ناخودآگاه فرد را بررسی نمایند. به این صورت است که سوگیری‌ها، عدم صداقت و دفاع‌های فرد، کنار زده می‌شوند و واقعیت اصلی، نمایان می‌شود؛ حتی اگر فرد، سعی در فریب درمانگر داشته باشد. همین نظر روان‌تحلیلگران، مبنایی برای شکل‌گیری آزمون‌های فرافکن شخصیت شد.

برخی از شیوه‌های سنجش فرافکن عبارت‌اند از آزمون لکه جوهر رورشاخ، آزمون اندریافت موضوع، آزمون تداعی کلمات، آزمون ترسیم آدمک، آزمون خانه-درخت-آدم.

براساس مطالب ذکرشده گزینه یک، گزینه صحیح است.

۱۲) گزینه ۳

موج اول روان‌شناسی، نگرش روان‌کاوانه (روان‌تحلیلی) است. این جریان توسط زیگموند فروید، پایه‌گذاری شد و با کارهای بزرگانی چون آدلر، یونگ، کارن هورنای، اریکسون و ... گسترش یافت.

موج دوم روان‌شناسی، «رفتارگرایی» است که توسط دانشمندانی همچون پاولف، واتسون، ولپی و اسکینر پایه‌گذاری شد.

موج سوم روان‌شناسی، موج «انسان‌گرایانه - وجودی» است. بزرگانی همچون ژان پل سارتر، ویکتور فرانکل و آبراهام مازلو در شکل‌گیری این جریان نقش مهمی داشتند.

۱۳) گزینه ۲

موج اول، مربوط به نظریه روان‌تحلیلی، موج دوم، مربوط به نظریه رفتارگرایی

که در مخالفت با موج اول به وجود آمد و موج سوم، مربوط به نظریه انسان‌گرایانه - وجودی است که در مخالفت با موج اول و دوم به وجود آمد.

طبق متن فوق، پاسخ صحیح گزینه رفتارگرایی می‌باشد.

۱۴) گزینه ۲

تعادل / رشد: انسان همواره به دنبال رشد و تکامل است (درستی گزینه ۲).
جبرگرایی / اراده آزاد: جبرگرایی این ایده است که هر رویدادی ناشی از رویداد قبلی است و چیزی به نام شانس یا تصادف وجود ندارد. اگر جبرگرایی درست باشد، به نظر می‌رسد که اعمال ما نیز جبری است و هیچ انتخاب واقعی در کاری که انجام می‌دهیم نداریم. اراده آزاد عکس این موضوع را ثابت می‌کند. در انسان‌ها، قدرت یا ظرفیت انتخاب بین گزینه‌ها یا عمل در موقعیت‌های خاص، مستقل از قیده‌های طبیعی، اجتماعی یا الهی است (رد گزینه ۱).

علیت / غایت: فروید از چند بعد به انسان نگاه می‌کند، یکی از ابعاد این است که انسان موجودیست که علیت در برابر غایت‌مندی دارد، یعنی اینکه انسان اگرچه در زندگی آرزو و اهداف زیادی دارد، به اهداف خودش نمی‌رسد، به دلیل ویژگی شخصیتی و تغییر شخصیتی که دنبال آن است و نمی‌داند باید چه کند (رد گزینه ۳).

طبیعت / تربیت: طبیعت یا ژنتیک به همه ژن‌ها و عوامل ارثی که در شخصیت ما تأثیرگذار هستند، اشاره می‌کند؛ طبیعت شامل ویژگی‌های ظاهری تا ویژگی‌های شخصیتی ما می‌شود. تربیت به تمام متغیرهای محیطی که بر شخصیت ما تأثیر می‌گذارد، متغیرهایی مانند، تجربیات اولیه دوران کودکی، نحوه تربیت، روابط اجتماعی و فرهنگ اطراف ما مانند فرهنگ خانواده و جامعه و ... اشاره دارد (رد گزینه ۴).

۱۵) گزینه ۲

در بررسی شخصیت، پنج حیطه مورد بررسی قرار می‌گیرد: ساختار، فرایند، رشد و نمو، تغییر، آسیب‌شناسی.

حیطه فرایند به موضوع انگیزش اشاره دارد و در این راستا سه نظریه انگیزشی (مبتنی بر لذت، مبتنی بر رشد و خودشکوفایی، شناختی) را معرفی می‌کند.

گزینه ۳ (۱۶)

در روش فردنگر، فرایند یادگیری یک آزمودنی واحد در شرایط گوناگون بررسی می‌شود و در مقابل در روش قانون‌نگر، عملکرد متوسط گروه‌های آزمودنی بررسی می‌شود. روش‌های فردنگر شدیداً به تغییرات درون فرد توجه دارد، درحالی‌که روش‌های قانون‌نگر به مقایسه بین افراد می‌پردازد و به دنبال الگوی قواعد کلی است.

گزینه ۳ (۱۷)

ملاک‌های ارزیابی نظریه‌های شخصیت عبارت‌اند از جامعیت (وضوح و گستره)، ایجاز (سادگی)، پژوهش‌پذیری (ارزش اکتشافی)، قابل آزمون بودن و هماهنگی درونی (همسانی درونی).

پژوهش‌پذیری (ارزش اکتشافی) به فرضیه‌های جدید منجر می‌شوند.

یک نظریه، درست یا نادرست نیست، بلکه مفید یا غیرمفید است.

هال و لیندزی آن را انتقال تجربی می‌نامند.

گزینه ۳ (۱۸)

ملاک‌های ارزیابی نظریه‌های شخصیت عبارت‌اند از جامعیت (وضوح و گستره)، ایجاز (سادگی)، پژوهش‌پذیری (ارزش اکتشافی)، قابل آزمون بودن، هماهنگی درونی (همسانی درونی).

گزینه ۲ (۱۹)

هر منبع داده مشکلات و نقاط ضعف خاص خود را دارد که کاربرد آن را محدود می‌کند. این موضوع درمورد تمام شیوه‌های علمی صدق می‌کند. حتی ابزارهای علمی به اصطلاح عینی مانند تلسکوپ نیز به دلیل عیب‌های جزئی مثل مواج بودن جزئی عدسی‌ها، ممکن است موجب خطاهایی در مشاهدات شوند. مسئله خط‌پذیر بودن اندازه‌گیری‌های علمی در پژوهش‌های شخصیت هم

از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین یک راهکار قوی در سنجش شخصیت این است که به بررسی نتایج با استفاده از منابع اطلاعاتی مختلف بپردازیم روشی که گاهی اوقات مثلث‌سازی خوانده می‌شود.

گزینه ۳ (۲۰)

در بررسی شخصیت، پنج حیطه مورد بررسی قرار می‌گیرد: ساختار، فرایند، رشد و نمو، تغییر، آسیب‌شناسی.

حیطه ساختار، استخوان‌بندی یک نظریه است مثلاً هوشیاری و ناهوشیاری یا ایگو و سوپرایگو ساختار نظریه روان‌کاوی است یا صفت، عادت، در نتیجه پاسخ صحیح، گزینه ۳ می‌باشد.

گزینه ۱ (۲۱)

مطالعه موردی یا موردپژوهی، یکی از روش‌های تحقیق کیفی در علوم اجتماعی است. موردپژوهی، بررسی متمرکز و عمیق یک فرد، گروه، رویداد یا اجتماع است. راه‌های دیگر نمونه‌پژوهی شامل تجربه‌ها، بررسی آماری و کندوکاو داده‌های بایگانی‌شده می‌باشد.

روش آزمایشی: در این روش، پژوهشگر گروه آزمودنی را برای اجرای آزمایش انتخاب می‌کند. سپس متغیری را بر آنان وارد می‌سازد و به مشاهده تأثیر آن متغیر بر گروه آزمایشی می‌پردازد.

روش تحقیق هم‌بستگی یک روش آماری است که برای بررسی ارتباط بین دو متغیر مستقل و وابسته در یک مجموعه داده به کار می‌رود.

تحقیق زمینه‌یابی یک روش جمع‌آوری داده‌هاست که از یک گروه خاص از افراد خواسته می‌شود تا به تعدادی از سؤال‌های خاص پاسخ دهند. این تحقیقات جزء تحقیقات توصیفی می‌باشند و تا حدی شبیه سرشماری می‌باشند.

طبق متن فوق، پاسخ صحیح مطالعه موردی است.

خودنگار...

آغاز رویکرد روان‌کاوی

رویکرد روان‌کاوی فروید، اولین رویکرد به مطالعه رسمی شخصیت است. این نظریه بر اهمیت **تجارب اولیه کودکی** و انگیزه‌های ناهوشیار در تأثیرگذاری بر رفتار تأکید دارد.

روان‌رنجوری اضطرابی و نوراستنی

ویژگی‌های حالت روان‌رنجور ضعف، نگرانی و اختلالات هاضمه و گردش خون است. فروید در نوشته‌هایش عنوان کرده است که نوراستنی در مردان از استمناء (خودارضایی) ناشی می‌شود و روان‌رنجوری اضطرابی به علت **آمیزش‌های جنسی نابهنجار** مثل جماع منقطع و پرهیز است. نوراستنی یک بیماری با تعریف مبهم و علت نامشخص تحت عنوان خستگی و در گروه ضعف و ناتوانی نامشخص طبقه‌بندی شده است. این بیماری در سیستم عصبی فرد تأثیر می‌گذارد و فرد را به شدت تحریک‌پذیر و خسته می‌کند. به طوری که فرد آمادگی برای انجام جرم پیدا می‌کند. روان‌رنجوری یا نوروتیک یا روان‌نژندی یا سرشت مضطرب نیز، یکی از صفات شخصیتی بنیادین است که با اضطراب، ترس، بدخلقی، نگرانی، حسادت، یأس، غیرت و احساس تنهایی شناخته می‌شود. واکنش افراد مبتلا، به عوامل استرس‌زا بدتر است و احتمال اینکه اوضاع عادی را تهدیدآمیز و ناکامی‌های کوچک را به یأس شدید تعبیر کنند، زیاد است.

اوج موفقیت

نظریه فروید در آغاز بر پایه شهودی تدوین شد و از تجربیات و خاطرات او بیرون کشیده شد. سپس از طریق کار با بیماران و بررسی تجربیات و خاطرات کودکی آن‌ها از طریق موردپژوهی و تحلیل رؤیا، نظریه خود را به صورت منطقی‌تر و تجربی تدوین کرد.

اجزای مختلف شخصیت

فروید معتقد بود که شخصیت یک فرد دارای سه جزء است: شناسه، نفس و سوپرایگو.

● شناسه (اید، نهاد)

اولین عنصر کلیدی شخصیت که ظاهر می‌شود و شامل **تمام تمایلات ناخودآگاه**، اساسی و اولیه است.

● نفس (ایگو، خود)

دومین جنبه شخصیتی است که ظاهر می‌شود. این بخش از شخصیت، باید با خواسته‌های واقعیت مقابله کند و به کنترل اصرارهای شناسه کمک کند و فرد را وادار کند به شیوه‌هایی واقع‌بینانه و قابل قبول رفتار کند. به جای درگیر شدن در رفتارهایی که برای ارضای خواسته‌ها و نیازهای ما طراحی شده‌اند، نفس، ما را مجبور می‌کند نیازهای خود را به روش‌هایی که از نظر اجتماعی قابل قبول و واقع‌بینانه هستند، برآورده کنیم. علاوه بر کنترل خواسته‌های شناسه، نفس همچنین به ایجاد تعادل بین تمایلات اساسی، آرمان‌های ما و واقعیت کمک می‌کند.

● سوپرایگو (فراخود)

آخرین جنبه شخصیتی است که ظاهر می‌شود و حاوی آرمان‌ها و ارزش‌های ما است. ارزش‌ها و باورهایی که والدین و جامعه به ما القا می‌کنند، سوپرایگو نیروی هدایت‌کننده است و تلاش می‌کند تا ما را وادار کند که مطابق این اخلاق رفتار کنیم.

سطوح شخصیت (مدل مکان‌نگاری یا سطوح زندگی روانی)

بزرگ‌ترین خدمت فروید به نظریه شخصیت، جست‌وجو درباره **ناهوشیار** بود او بر این موضوع تأکید داشت که افراد توسط سائق‌هایی برانگیخته می‌شوند که یا از آن‌ها آگاهی ندارند و یا آگاهی کمی دارند.

از نظر فروید زندگی روانی شامل دو سطح می‌شود: ناهوشیار و هوشیار. فروید ناهوشیار را نیز به دو قسمت تقسیم کرد: ناهوشیار کامل و نیمه‌هوشیار. توجه داشته باشید که در نظریه فروید، سه سطح زندگی روانی برای مشخص کردن **فرایند** و **مکان** به کار رفته‌اند.

● ناهوشیار

دربگیرنده تمام سائق‌ها، امیال یا غرایز هستند که از آگاهی ما خارج‌اند، اما اغلب کلمات، احساسات و اعمال ما را برانگیخته می‌کنند. اگرچه ممکن است از رفتارهای آشکار خود آگاه باشیم، اما معمولاً از فرایندهای ذهنی که در پس آن‌ها قرار دارند، آگاه نیستیم؛ برای مثال ممکن است مردی بداند که جذب یک زن شده ولی شاید از تمام دلایل جاذبه که برخی از آن‌ها حتی می‌توانند نامعقول باشند، کاملاً آگاه نباشد. فروید معتقد بود که وجود ناهوشیار را فقط می‌توان به طور **غیرمستقیم** ثابت کرد.

از نظر فروید ناهوشیار توجیهی است برای معنی نهفته در **رؤیاها**، **لغزش‌های زبان** و انواع خاص فراموشی که **سرکوبی** نامیده می‌شود.